

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ARHEOLOGIE „VASILE PÂRVAN”

MATERIALE ȘI CERCETĂRI ARHEOLOGICE

SERIE NOUĂ
NR. XXII, 2026

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE

Colegiul de redacție

Dr. **STEFAN ALEXANDROV** (National Institute of Archaeology and Museum, Sofia), Dr. **SANDA BALESCU** (Université des Sciences et Technologies de Lille, Laboratoire de Préhistoire et Quaternaire, CNRS, France), Dr. **CONSTANTIN BĂJENARU** (Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța), Dr. **RADU BĂJENARU** (Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București), Dr. **LUMINIȚA BEJENARU** (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași; Centrul de Antropologie „Olga Necrasov” al Academiei Române – Filiala Iași), Prof. Dr. **CLIVE BONSALL** (University of Edinburgh, U.K.), Prof. Dr. **NIKOLAUS BOROFFKA** (Deutsches Archäologisches Institut – Eurasien Abteilung, Berlin, Germany), Dr. **PIERRE DUPONT** (Université de Lyon, CNRS, France), Dr. **UWE FIEDLER** (Berlin, Germany), Dr. **RADU HARHOIU** (Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București), Dr. **DOMINIC MOREAU** (Université de Lille, Centre de recherche HALMA-UMR 8164, France), Dr. **CORIOLAN OPREANU** (Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca), Prof. Dr. **ANNIE RENOUX** (Université du Maine, Le Mans), Dr. **ALEXANDER RUBEL** (Institutul de Arheologie, Iași), Dr. **VIORICA RUSU-BOLINDEȚ** (Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca), Dr. **ANGELA SIMALCSIK** (Centrul de Antropologie „Olga Necrasov” al Academiei Române – Filiala Iași), Academician **VICTOR SPINEI** (Institutul de Arheologie, Iași), Prof. Dr. **ERIK TRINKAUS** (Department of Anthropology, Washington University), Prof. Dr. **ALAIN TUFFREAU** (Université des Sciences et Technologies de Lille, Laboratoire de Préhistoire et Quaternaire, CNRS, France)

Comitetul de redacție

ROXANA DOBRESCU – redactor-șef
ADRIAN IONIȚĂ – redactor-șef adjunct

IRINA ACHIM, ADINA BORONEANȚ, MIRCEA DABÎCA, ADRIAN DOBOȘ, RADU-ALEXANDRU DRAGOMAN, ANDREI MĂGUREANU, LIANA OȚA, ADRIANA PANAITE, TALIDA RADU, DANIEL SPĂNU, VLAD VINTILĂ ZIRRA – membri

DANA COSTIN, SILVIU ILIUȚĂ – secretari de redacție

OFELIA COȘMAN, SILVIU ILIUȚĂ – prelucrare ilustrație și tehnoredactare
PIERRE DUPONT (limba franceză), **ROXANA DOBRESCU** (limba franceză), **DANA COSTIN** (limba engleză), **CLIVE BONSALL** (limba engleză), **ADINA BORONEANȚ** (limba engleză) – consultanți limbi străine
ROMEO CÎRJAN – design copertă, **SILVIU ILIUȚĂ** – execuție copertă

www.mcajournal.ro

Orice corespondență se va trimite Comitetului de redacție pe adresa: Str. Henri Coandă nr. 11, 010667 București, tel./fax 4021 212 88 62 și iab.redactie@gmail.ro.

**Toate lucrările publicate în revista *Materiale și Cercetări Arheologice* sunt recenzate de specialiști în domeniu.
(peer-reviewed journal)**

**Revista *Materiale și Cercetări Arheologice* este indexată în următoarele baze de date:
Persée, Index Copernicus, ERIH PLUS, Scopus, CEEOL, EBSCO și DOAJ.**

Redactori Editura Academiei Române: **ADRIANA DUMINICĂ, ADRIAN MIRCEA DOBRE**

Revista se poate procura contracost la sediul EDITURII ACADEMIEI ROMÂNE, Calea 13 Septembrie nr. 13, sector 5, 050711, București, România; tel. 4021-318 8146, 4021-318 8106, Fax 4021-318 2444, e-mail: edacad@ear.ro, periodice@ear.ro

ORION PRESS IMPEX 2000 S.R.L., P.O. Box 77-19, București, România, Tel./Fax: 4021-610 6765, 4021-210 6787, Tel.: 0311 044 668, e-mail: office@orionpress.ro.

S.C.MANPRESS DISTRIBUTION S.R.L., Piața Presei Libere nr. 1, Corp B, Etaj 3, Cam. 301-302, sector 1, București, România, tel./fax: 4021-314 6339, e-mail: abonamente@manpres.ro, office@manpres.ro, www.romanianjournals.com.

DEREX COM S.R.L., e-mail: derec_com@yahoo.com.

SUMAR / SOMMAIRE / CONTENTS

PREISTORIE / PRÉHISTOIRE / PREHISTORY

Alexandru CIORNEI	
Three in one: the Prut flint.....	7
Hatice ERGÜNER, Murat KARAKOÇ	
A study of the pottery assemblage from Düden Höyük, Karaman province, Türkiye.....	35
Monica MĂRGĂRIT	
Osseous projectile points at the Gumelnița tell settlement from Căscioarele – <i>Ostrovel</i> (Romania)	53
Meda TODERAȘ, Monica MĂRGĂRIT	
De la materie primă la obiect finit: economia și tehnologia materiilor dure animale în locuința W37 din așezarea gumelnițeană de la Pietrele	73
From raw material to finished object: economy and technology of osseous materials in house W37 from the Gumelnița settlement at Pietrele	
Vasile OPRÎȘ, Mihai CONSTANTINESCU, Theodor IGNAT, Adrian BĂLĂȘESCU, Sorin AILINCĂI, Vlad-Ioan BÎNDEA, Adelina DARIE, Elena GAVRILĂ, Dan PÎRVULESCU, Monica MĂRGĂRIT, David BACIU, Valentin RADU, Mihaela GOLEA, Cristina COVĂTARU, Cornelis STAL, Adrian ȘERBĂNESCU, Cristian ROTH, Bogdan MANEA, Mădălina VOICU, Mihai-Ștefan FLOREA, Monica DRĂGHICI, Camelia DINU, Alfred VESPREMEANU-STROE, Luminița PREOTEASA, Laurențiu ȚUȚUIANU, Adrian-Florin VASILE, George GROSU, Adrian CÎRJAN, Oana GÂZA, Mirela MIHON, Maria ILIE, Cristian MĂNĂILESCU	
New investigations at Glina Tell: 2025 fieldwork results and preliminary insights into material and environmental evidence.....	87
Stefan ALEXANDROV, Rositsa MANOVA, Aneliya PETRINA, Stela ATANASSOVA-VLADIMIROVA, Nadezhda ATANASSOVA, Tomasz OBERC, Michał PODSIADŁO, Piotr WŁODARCZAK	
Cinnabar use in the Early Bronze Age mortuary practices of the Northern Balkans.....	169
Talida RADU	
Vasele de tip <i>pyraunos</i> din epoca bronzului de pe teritoriul României.....	199
Bronze Age <i>pyraunos</i> -type vessels from Romania	
Petar MINKOV	
What's under the lid: a contribution to the study of some details of the Vălchitrăn, Cherven Bryag and Călărași treasures (102 years later).....	219
Cristian Eduard ȘTEFAN, Dragoș-Alexandru MIREA	
Notă asupra unor piese de metal preistorice din nord-vestul Munteniei	227
Remarks on some prehistoric metal artefacts from northwestern Muntenia	

PERIOADA GRECO-ROMANĂ / PÉRIODE GRECO-ROMAINE / GRECO-ROMAN PERIOD

Pierre DUPONT, Alexandre BARALIS, Alexey GOTSEV, Emil NANKOV, Vyara PETROVA, Tsvetelina SLAVKOVA	
Note on the common wares from "Pistiros"	241
Daniel SPÂNU	
Fibule care (ne) privesc. Conectivități supraregionale din perspectiva fibulelor cu ochi (<i>Augenfibeln</i>) din România	253
Fibulae that look (back) at us. Supraregional connectivity from the perspective of the eye fibulae (<i>Augenfibeln</i>) in Romania	

Ergün LAFLI	
Four Roman lamps with gladiatorial themes from Kocaeli (north-western Turkey).....	267
Murat DURUKAN	
The supply system and the LR1 amphorae in Late Antiquity: a historical and archaeological analysis of the Eastern Mediterranean through the Olba model	275
Yavuz YEĞİN, Kasım OYARÇIN, Muzaffer YILMAZ	
Coins of a monumental structure identified as a temple-plan tomb at Olba.....	285
Safiye AYDIN	
Preliminary assessments of a new collection of Late Roman ware found at the theatre in the city of Prusias ad Hypium.....	299
Akın TEMÜR	
Preliminary considerations on the Roman Baths in Sebastopolis	311
Melih ARSLAN, Burçak DELİKAN	
Roman imperial octagonal gems: analyses and interpretations	331
Melih ARSLAN, Burçak DELİKAN	
Gemstones depicting Hermes from Asia Minor in the Roman imperial period	353

PERIOADA MEDIEVALĂ / PÉRIODE MÉDIÉVALE / MEDIEVAL PERIOD

Alin FRÎNCULEASA, Eduard Andrei GHINEA, Octav NEGREA, Emil GRIGORESCU	
Contribuții arheologice privind perioada timpurie a epocii medievale în nordul Munteniei. O evaluare preliminară a locuirii de tip Ipotești-Cândești din situl de la Urlați (Prahova).....	375
Archaeological contributions to the Early Medieval period in northern Muntenia: a preliminary assessment of the Ipotești-Cândești - type settlement at Urlați (Prahova)	
Ioana MANEA	
Maximum entropy modelling for predictive archaeology: mapping 8 th – 11 th century settlements in Ilfov County	417
Réka FÜLÖP	
Beyond cultural groups. Rethinking Horedt's cultural grouping system in Early Medieval Transylvania	427
Erwin GÁLL, Zsuzsana KOPECZNY, Róbert GINDELE, Gergely SZENTHE, Ștefan POPA	
<i>Sfârșitul tipo-cronologiei?</i> Problema datării mormântului 113 cu depunere de resturi de cal de la Vălcani – <i>Vamă</i>	447
<i>The end of typo-chronology?</i> The dating problem of grave 113 with horse remains from Vălcani – <i>Vamă</i>	
Alexandru MORINTZ, Franceska ȘTIRBU, Ștefania MEȘTERIUC, Irina HUICĂ	
Un mormânt medieval cu inel sigilar și vas de sticlă descoperit la Bufta – <i>La Cârână/Mănești</i>	463
A Medieval grave with a signet ring and glass vessel from Bufta – <i>La Cârână/Mănești</i>	

SECOLELE XVIII – XX / XVIIIe – XXe SIÈCLES / XVIIIth – XXth CENTURIES

Adrian IONIȚĂ	
Cercetări arheologice la „Ansamblul fostului conac Lecca Micșunești” (sat Micșuneștii Mari, com. Nuci, jud. Ilfov)	495
Archaeological investigations at the “Former Lecca Micșunești Manor” (Micșuneștii Mari village, Nuci commune, Ilfov County)	
Corina Anca SIMION, Daniela CRISTEA-STAN, Elena Alexandra ISPAS, Maria Loredana MARIN, Alexandru Răzvan PETRE, Oana GÂZA, Maria Valentina LUCA-ILIE, Cristian MĂNĂILESCU	
Cercetări arheometrice la „Ansamblul fostului conac Lecca Micșunești” (sat Micșuneștii Mari, com. Nuci, jud. Ilfov)	523
Archaeometric investigations at the “Former Lecca Micșunești Manor” (Micșuneștii Mari village, Nuci commune, Ilfov County)	
Radu-Alexandru DRAGOMAN, Sorin OANȚĂ-MARGHITU	
O arheologie a patru noi martiri ai Bisericii Romano-Catolice din România și ai Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolice.....	539
An archaeology of four new martyrs of the Roman Catholic Church in Romania and of the Romanian Church United with Rome, Greek-Catholic	

SĂPĂTURI PREVENTIVE / FOUILLES PRÉVENTIVES / PREVENTIVE EXCAVATIONS

Silviu ENE, Silviu ILIUȚĂ, Alin DIACONU, Dorel MICLE	
Cercetări arheologice preventive în situl de la Moșnița Nouă – <i>Hotarul satului</i> (2018)	563
Preventive archaeological investigations at the Moșnița Nouă – <i>Hotarul Satului</i> (2018)	
Mircea NEGRU, Silviu ENE, Elena GAVRILĂ	
Cercetări arheologice la București, Militari – <i>Câmpul Boja</i> . Campania 2015	595
Archaeological investigations at Bucharest, Militari – <i>Câmpul Boja</i> . The 2015 campaign	
Silviu ENE, Silviu ILIUȚĂ, Alin DIACONU, Dorel MICLE	
Cercetări arheologice preventive în satul Macedonia, orașul Ciacova, punctul Biserica „Sfânta Cuvioasa Parascheva” (campania 2020)	623
Preventive archaeological investigations in Macedonia village, Ciacova, at the „Sfânta Cuvioasa Parascheva” Church (2020 campaign)	
Silviu ILIUȚĂ, Silviu ENE, Alin DIACONU, Dorel MICLE	
Cercetări arheologice preventive în Ciacova, punctul <i>Atelier bronz</i> (2018)	639
Preventive archaeological investigations at the Ciacova – <i>Atelier Bronz</i> (2018)	
Abrevieri / Abréviations / Abbreviations	655

CERCETĂRI ARHEOLOGICE LA BUCUREȘTI, MILITARI – CÂMPUL BOJA. CAMPANIA 2015

Mircea NEGRU^a, Silviu ENE^b, Elena GAVRILĂ^c

^a Universitatea „Spiru Haret”, București, România; e-mail: mircea_negru_arch@yahoo.com

^b Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București, România; e-mail: enesilviu19@gmail.com

^c Muzeul Municipiului București, București, România; e-mail: elenagavrila83@yahoo.com

Keywords: archaeological site, research, dwellings, pits, graves

Abstract: The Militari – Câmpul Boja archaeological site is located on the territory of the Municipality of Bucharest, in its western part, south of Lacul Morii, the old course of the Dâmbovița River. Depending on the research history, the archaeological site was divided into four sectors: sector A – in the central-western part; sector B – in the northern part; sector C – in the eastern part and sector D – in the western part. This article refers to the results of the preventive archaeological research from 2015, carried out in sector D, from the western part of the archaeological site. In the course of these investigations, archaeological features from the Bronze Age, 3rd century AD, 5th–6th centuries and 19th century were identified and investigated.

Cuvinte-cheie: sit arheologic, cercetări, locuințe, gropi, morminte

Rezumat: Situl arheologic de la Militari – Câmpul Boja este amplasat pe teritoriul Municipiului București, în partea de vest a acestuia, la sud de Lacul Morii, vechiul curs al râului Dâmbovița. În funcție de istoricul cercetărilor, situl arheologic a fost împărțit în patru sectoare: sectorul A – în partea central-vestică; sectorul B – în partea de nord; sectorul C – în partea de est și sectorul D – în partea de vest. Articolul de față se referă la rezultatele cercetărilor arheologice preventive din anul 2015, efectuate în sectorul D, din partea vestică a sitului arheologic. În cursul acestor cercetări au fost identificate și cercetate complexe arheologice din epoca bronzului, secolul al III-lea p.Chr., secolele V–VI și secolul al XIX-lea.

Situl arheologic Militari – Câmpul Boja este amplasat în partea de vest a Municipiului București, în sectorul 6, cartier Militari, pe terasa înaltă de la sud de Lacul Morii, pe cursul râului Dâmbovița, la sud de Lacul Dâmbovița, de ambele părți ale străzii Câmpul Boja (Pl. I). Suprafața sa este de aproximativ 120 000 mp, din care au fost cercetate, până în prezent, suprafețe totale incluzând aproximativ 25%.

Vestigiile arheologice se observă la suprafață, de-a lungul terasei înalte a Dâmboviței, între Canalul Roșu și cotul pe care terasa îl face în aval către punctul *Ciurel*. Alitudinea maximă este de 92,37 m, cea minimă de 89,66 m, față de albia râului care se află la numai 81,23/82,35 m.

În funcție de istoricul cercetărilor, situl arheologic a fost împărțit în patru sectoare: sectorul A – în partea central-vestică; sectorul B – în partea de nord; sectorul C – în partea de est și sectorul D – în partea de vest.

Primele informații despre acest sit au fost furnizate în anul 1922 de Constantin S. Nicolăescu-Plopșor¹, completate apoi, în anul 1929, de Dinu V. Rosetti². Cercetările în acest sit arheologic au fost întreprinse în trei etape³. Primele săpături arheologice au fost inițiate în anul 1958, de Vlad Zirra și Margareta Tudor⁴. De-a lungul timpului au fost

publicate o serie de articole în reviste de specialitate⁵ și a fost inițiată seria de monografii arheologice București Militari – Câmpul Boja⁶.

Până în anul 2015 au fost descoperite 213 complexe arheologice. Dintre acestea, un număr de 156 de complexe arheologice au fost cercetate în campaniile desfășurate în anii 1996–2015.

În acest articol sunt prezentate rezultatele cercetării arheologice preventive efectuate în anul 2015, în cadrul sitului arheologic București Militari – Câmpul Boja, str. Boja, nr. 73. Zona cercetată arheologic se află în sectorul D, la vest de râpa care exista în perioada primelor cercetări din anul 1958.

Pentru o bună cercetare a suprafeței, au fost trasate opt secțiuni, denumite convențional de la S1 la S8, orientate N–S, dispuse perpendicular pe Lacul Morii (Pl. IV/a). Secțiunile de la S1 la S6 au avut dimensiuni de 16,00 × 2,00 m, S7 de 16,00 × 5,00 m, respectiv S8 de 17,00 × 5,00 m. Ulterior, ele au fost ușor prelungite pentru cercetarea complexelor identificate. Toate secțiunile au fost împărțite în carouri de 2 m, numerotarea făcându-se de la sud la nord.

¹ Nicolăescu-Plopșor 1922, p. 54.

² Rosetti 1929, p. 7.

³ Responsabili de șantier: Vlad Zirra (1958, 1960–1961); Mioara Turcu (Zgîbea) (1978–1979, 1981–1985) și Mircea Negru (1994, 1996–1999, 2001–2005, 2007–2008, 2012, 2015).

⁴ Zirra 1958, p. 1.

⁵ Negru 1997; 1999; 2000; 2002; 2003; 2004; 2005; 2005b; 2012–2013; Negru, Schuster 2009; Negru et alii 2009a; Poll, Negru 2000; Schuster, Negru 1999; 2007; 2008a; 2008b; 2008c; Schuster et alii 2012; Turcu 1981; 1992; Zgîbea 1963; Zirra, Cazimir 1963.

⁶ Negru et alii 2000; Schuster, Negru 2006; Negru 2007; Negru et alii 2007; Negru et alii 2009b.

Suprafețele cercetate preventiv totalizează efectiv 392,12 mp, respectiv 62,43% din suprafața totală a terenului pentru care s-a solicitat efectuarea cercetărilor arheologice preventive.

CONSIDERAȚII STRATIGRAFICE

Stratigrafia generală a zonei cercetate se prezintă în felul următor (Pl. II, III):

1. Nivel vegetal (orizont organic al solului actual), brun deschis, omogen, compact. Conține frecvente urme antropice (sticle de plastic, țigle, material textil etc.) și rădăcini. Situat de la nivelul actual de călcare (0) până la cota de -0,30 m.

2. Nivel de depunere, rezultat în urma lucrărilor de construire a canalului din apropiere, format din lut galben amestecat cu un sol cenușiu-negricios și care se întinde pe toată suprafața proprietății, fiind mai gros în partea de sud-est (~40 cm) și mai subțire în partea de nord-vest (~10 cm). Antrenate în acest nivel întâlnim fragmente ceramice din epoca bronzului și fragmente de cărămizi moderne. Nivelul este situat între cotele -0,30 m și -0,70 m.

3. Nivel vegetal anterior intervențiilor de la mijlocul secolului XX, pentru construirea unui canal, de culoare cenușiu deschis, omogen, compact, cu o grosime care variază între 20 și 40 cm. Conține fragmente ceramice din epoca bronzului, din perioada mileniului I p.Chr., precum și cărămizi și țigle din perioada modernă și contemporană. Nivelul reprezintă, cel mai probabil, vegetalul anterior, de dinainte de nivelarea survenită în urma construirii canalului. Este situat între cota -0,70 m și cota -1 m.

4. Nivel de cultură, de culoare cenușiu închis, omogen, compact, cu o grosime care variază între 10–20 cm. Conține fragmente ceramice și chirpici din epoca bronzului, dar și fragmente ceramice din perioada mileniului I p.Chr. Din acest nivel, situat între cotele -1 m și -1,20 m, apar complexe.

5. Nivel steril de culoare galbenă, omogen, compact, lipsit de urme arheologice în care se adâncesc o parte dintre complexe arheologice. Este situat între cotele -1,20 m și -2,10 m.

6. Nivel steril de culoare galben deschis, cu conținut mare de carbonați, lipsit de urme antropice. Situat între -2,10 m și -2,70 m (adâncimea maximă a săpăturii).

STRUCTURI ARHEOLOGICE

În cursul cercetărilor arheologice preventive au fost identificate și cercetate 12 complexe arheologice din epoca bronzului, secolele III–IV, V–VI și secolul al XIX-lea (Pl. IV/a).

Epoca bronzului

Complexele 6A și 6B (Pl. VI/a). Din epoca bronzului datează mai multe gropi. Două dintre ele, amplasate în partea de sud a secțiunii S2, în dreptul carourilor 6–7, au

formă circulară în plan și se întretaie. Acestea sunt Cpl 6A spre sud-est, respectiv Cpl 6B spre nord-vest, care au fost identificate la -1,70 m și se adâncesc până la -2 m.

Materialul arheologic descoperit constă în câteva fragmente ceramice lucrate cu mâna, unul fiind decorat cu măturica.

Complexul 7 (Pl. VIII/b). O altă groapă, circulară în plan, este amplasată în secțiunea S1, în dreptul carourilor 5–6. Ea a fost identificată la -1,50 m și se adâncește până la -1,56 m față de nivelul de călcare. Groapa are un diametru de 0,44 m. Umplutura este compactă, de culoare cenușiu închisă.

Singura descoperire din interiorul acestei gropi este reprezentată de trei fragmente ceramice, modelate cu mâna, din pastă nisipoasă. Arderea a fost incompletă, la interior fragmentele au culoare negricioasă, iar la exterior cărămizie.

În urma analizei materialului arheologic, aceste complexe arheologice pot fi încadrate în epoca bronzului.

AȘEZAREA DE TIP MILITARI – CHILIA (SECOLUL AL III-LEA P.CHR.)

În cadrul acestei așezări au fost cercetate o locuință adâncită și o groapă.

Locuința adâncită (Cpl 5) (Pl. V/b) este amplasată în capătul de sud al S1 și S2, precum și în martorul dintre ele, în dreptul caroului 8. Ea continuă și sub profilul de sud al șanțurilor amintite.

Locuința a fost identificată la -1,15 m și are o adâncime maximă pe profil de 1,55 m față de nivelul de călcare. Aceasta are o formă rectangulară în plan, cu lungimea de 4 m și lățimea surprinsă de 2,4 m. În colțul de sud-vest, locuința a fost afectată de șanțul modern de irigații. Sub acest complex au mai fost descoperite două gropi notate Cpl 5A și Cpl 5B.

Complexul 5A este o groapă circulară, de mici dimensiuni, cu diametrul de 0,46 m, situată pe latura de nord-est a Cpl 5. Ea a fost identificată la -1,50 m și continuă până la adâncimea de 1,82 m față de nivelul actual de călcare. Umplutura sa constă într-un pământ de culoare cenușiu-negricioasă, amestecat cu pigmenți de chirpici și cărbune. În cadrul complexului a fost găsit un singur fragment ceramic lucrat cu mâna. Cel mai probabil, complexul identificat a fost o groapă de stâlp pentru locuința adâncită.

Complexul 5B este o groapă circulară de mari dimensiuni, cu diametrul de 1,8 m, care se continuă și sub profilul de sud al secțiunii S1. Groapa a fost identificată la -1,54 m și se adâncește până la maximum -2,54 m, față de nivelul actual de călcare. Umplutura complexului cuprinde pământ compact, de culoare cenușiu închisă, amestecat cu lentile de pământ galben și pigmenți de cărbune.

Materialul arheologic (Pl. XIII–XVI, XX–XXI). Materialul arheologic descoperit este compus din fragmente ceramice,

lucrate cu mâna și la roată, oase de animal, o lamă de silex, precum și bucăți mari de chirpici.

În cadrul ceramicii modelate cu mâna, au fost identificate: oale și baze plate de vase.

În cadrul ceramicii modelate la roată, au fost identificate: oale, străchini, căni, ulcioare, vase de dimensiuni mijlocii-mari și baze de vase.

Cronologia. În urma analizei materialului ceramic descoperit în acest ansamblu, complexul arheologic poate fi datat în secolul al III-lea p.Chr.

AȘEZAREA DE TIP IPOTEȘTI – CÂNDEȘTI (SECOLELE V–VI)

Complexul 1 (Pl. IV/a; IX). Locuința semi-adâncită este amplasată în mijlocul S6, în dreptul carourilor 3–5, în martorul dintre secțiunile S5 și S6, respectiv sub profilul de vest al secțiunii. Ea a fost identificată de la adâncimea de 0,78 m față de nivelul de călcare. În cursul cercetărilor a fost observată o zonă de formă aproximativ ovală, cu o prelungire în colțul de sud-est, în jurul vetrei.

Probabil că locuința avea o formă rectangulară sau poligonală, dar, din cauza intervențiilor moderne și a faptului că avea o serie de praguri interne, nu există certitudinea acestei forme inițiale. Dimensiunile zonei surprinse în jurul cuptorului sunt: lungime 1,60 m, lățime 1,20 m. Vatra cuptorului este ovală, cu dimensiunile de 0,98 × 0,62 m. Pe vatră au fost descoperite cenușă întărită și un fragment ceramic. Grosimea crustei vetrei variază între 2 și 4 cm, iar cea a pământului ars este de 10 cm. Adâncimea maximă a locuinței, surprinsă pe profil, este 0,86 m de la nivelul actual de călcare.

Materialul arheologic a fost extrem de puțin. Dintre descoperiri, putem menționa câteva fragmente ceramice lucrate la roată și câteva bucăți de chirpici.

Complexul 2 (Pl. V/a). Locuință semiadâncită amplasată în capătul de sud al secțiunilor S5 și S6, precum și în martorul dintre ele, în dreptul caroului 8, care continuă și sub profilele de sud ale secțiunilor amintite.

Locuința a fost identificată de la adâncimea de 0,90 m față de nivelul de călcare. Limitele exacte au fost greu de stabilit, datorită unor umpluturi similare cu solul înconjurător. Totuși, judecând după amplasarea materialului arheologic și după complexele din aceeași perioadă descoperite, putem presupune că avea o formă rectangulară.

Dimensiunile identificate în cele două secțiuni sunt: lungime 3,60 m, lățime 2,40 m. Vatra este situată pe latura de nord a complexului, având formă ovală, cu diametrul mare de 1 m și cel mic de 0,64 m. Starea de conservare este destul de precară, din ea păstrându-se doar depunerea de pământ ars, cu o grosime în secțiune de 14 cm.

Materialul arheologic este compus din fragmente de chirpici de dimensiuni mari, descoperite în zona vetrei, și câteva fragmente ceramice.

Cronologia. În urma analizei materialului arheologic, acest complex arheologic a fost datat în secolele V–VI.

Complexul 3 (Pl. VIII/a) este o groapă de formă rotundă în plan, amplasată în capătul de nord al secțiunii S6 și sub martorul dintre S6 și S5, în dreptul caroului 1. Groapa a fost identificată la -0,60 m, are diametrul de 0,46 m și o adâncime maximă de 1,34 m față de nivelul actual de călcare. Umplutura este formată din pământ de culoare cenușiu închis, amestecat cu pelicule de pământ galben și pigmenți de chirpici și cărbune.

Cronologia. În urma analizei materialului arheologic, acest complex arheologic a fost datat în secolele V–VI.

Complexul 8 (Pl. VI/b; XI) este o locuință semi-adâncită, de formă rectangulară, amplasată în secțiunea S8, în dreptul carourilor 3–4, precum și parțial sub profilul dintre S8 și S5.

Locuința a fost identificată de la -0,85 m și până la adâncimea maximă de 1,25 m față de nivelul actual de călcare. Lungimea surprinsă este 3,4 m, iar lățimea 2,20 m. În interiorul său, scobit în colțul de nord-est, este amplasat un cuptor în formă de potcoavă, cu un diametru maxim de 0,86 m. Grosimea pământului ars este de 4–5 cm.

În interiorul cuptorului au fost descoperite numeroase fragmente de vâlătuci, pietre și fragmente ceramice lucrate la roată. În fața cuptorului a fost amenajată o treaptă, deasupra căreia a fost surprinsă o peliculă de cenușă în formă de semicerc, care provenea, probabil, din pereții cuptorului.

Materialul arheologic (Pl. XVII; XXII). Materialul arheologic este format din fragmente de vase ceramice, lucrate cu mâna și la roată, oase de animale și două greutatea de lut conice.

Cronologia. Pe baza materialului descoperit, acest complex poate fi datat în secolele V–VI.

Complexul 11 (Pl. VII/b; XII) este o locuință adâncită, amplasată în colțul de sud-vest al S7, precum și în martorul dintre S7 și S3, în dreptul carourilor 7–8, continuând și sub profilul de sud al secțiunii, în afara proprietății. Aceasta a fost identificată la -0,80 m și continuă până la adâncimea de 1,54 m față de nivelul de călcare. Locuința are o formă rectangulară, cu dimensiunile păstrate de 3 × 2,60 m, având, ca și în cazul Complexului 10, un bloc de lut cruțat în colțul de nord-est, în care a fost scobit un cuptor, cu diametrul de 0,60 m, elevația păstrată de 0,30 m și grosimea pământului ars de 4 cm.

În fața cuptorului a fost păstrată o treaptă. În interior, au fost găsite două rânduri de vâlătuci. Pe latura de nord-vest a blocului de lut cruțat a fost identificată o grămadă de vâlătuci, dispuși cu atenție, cel mai probabil pentru eventualele refolosiri. Umplutura este de culoare cenușiu închis, amestecată cu pigmenți de cărbune și chirpici.

Materialul arheologic. În complex au fost descoperite numeroase fragmente ceramice, lucrate cu mâna și la roată, precum și mai multe fragmente de vâlătuci. În fața cuptorului a fost descoperit o bază de vas lucrată cu mâna.

Ceramica modelată cu mâna cuprinde fragmente de vase din pastă compactă, arsă complet, de culoare cărămizie, precum și din pastă grosieră cu nisip și pietricele de 2–5 mm, care au la exterior o culoare cărămiziu-castanie.

Ceramica modelată la roată cuprinde fragmente de vase din pastă semifină, aspră, de culoare cenușie. Un fragment de toartă torsionată ridică o serie de probleme cronologice, fiind specific perioadei romane și post-romane.

Cronologia. În urma analizei preliminare a materialului arheologic, acest complex arheologic se datează în secolul al VI-lea p.Chr.

Complexul 12 (Pl. VIII/d) este o groapă rotundă în plan, amplasată în secțiunea S8, în dreptul carourilor 1–2. Identificată de la -0,94 m, ea se adâncește până la -1,58 m față de nivelul de călcare. Diametrul gropii este de 1,16 m. Umplutura constă în pământ de culoare cenușiu închis, amestecat cu pelicule de pământ galben și pigmenți de cărbune.

Cronologia. Pe baza materialului arheologic descoperit, complexul arheologic poate fi datat în secolele V–VI.

SECOLUL AL XIX-LEA

Complexul 4 (Pl. VII/a; X/c). Mormânt de inhumatie, dublu, amplasat în partea de sud a S4 și în martorul dintre secțiunile S4 și S6, în dreptul caroului 7. Complexul a fost identificat de la adâncimea de 1,15 m față de nivelul de călcare. Groapa este aproximativ ovală, cu dimensiunile de 1,70 × 1,00 m și este orientată E–V. Umplutura gropii constă în pământ cenușiu închis, amestecată cu pelicule de pământ galben.

În groapă au fost așezați doi indivizi adulți, notați M1 (în partea de sud) și M2 (în partea de nord), ambele schelete descoperite în conexiune anatomică.

Scheletul notat M1 a fost descoperit în decubit dorsal, înclinat spre sud și cu capul întors ușor spre nord-est. Mâna dreaptă este flexată din cot în unghi de 45° și așezată pe abdomen. Mâna stângă este flexată din cot în unghi de 45° și așezată în apropierea bazinului lui M2. Picioarele sunt întinse. În zona falangelor de la mâna dreaptă a fost descoperită o monedă perforată din bronz, de mici dimensiuni. În spatele craniului, la demontare, a fost descoperit un ac de păr din bronz (Pl. XXII). Starea de conservare a oaselor este mediocră.

Scheletul notat M2 a fost găsit tot în decubit dorsal, numai că bazinul este înclinat vizibil către sud și capul este pe spate, cu fața în sus. Mâna dreaptă este flexată din cot în unghi de 45° și așezată pe abdomen. Mâna stângă este flexată total și așezată pe piept. Picioarul drept este întins, iar cel stâng este flexat spre nord. În zona M2 nu au fost descoperite obiecte de inventar. Multe dintre oasele scheletului M2 lipsesc, iar starea de conservare a celor rămase este proastă.

Cronologia. În urma analizei materialului arheologic, acest complex se datează în secolul al XIX-lea, argumentul în acest sens fiind moneda descoperită, care a fost emisă în perioada domniei sultanului Mahmud al II-lea (1808–1839)⁷.

MATERIALE ARHEOLOGICE DESCOPERITE

Epoca bronzului

Sunt reprezentate toate categoriile de ceramică (fină, intermediară, grosieră), într-un procentaj mai mare fiind prezentă cea grosieră.

Ceramica fină (categoria A) este lucrată dintr-un lut fin, cu nisip foarte fin ca degresant, iar cea intermediară (categoria B) din lut relativ bine frământat, cu cioburi pisate și nisip în compoziție, uneori și cu pietricele cu bob mic. A treia categorie de ceramică este cea grosieră (categoria C) sau de uz comun, lucrată din pastă cu cioburi, pietricele și nisip cu bob mare.

Arderea. Vasele sunt în general bine arse, atât în mediu oxidant, cât și reducător, cu variații care țin de forma vaselor și de pasta folosită. Vasele de factură grosieră, lucrate din pastă superficial frământată, sunt în general de culoare cărămizie și nuanțe de brun. Ceramica intermediară prezintă un spectru variat, cu nuanțe plecând de la brun-cărămiziu la cenușiu închis. Vasele lucrate din pastă fină, bine frământată, sunt în general de culoare cenușie. Într-o mică măsură întâlnim și fragmente de vase arse în mediu oxidant, cu nuanțe de brun și cărămiziu deschis. Arderea secundară a lăsat urme vizibile pe o mare parte a fragmentelor ceramice recoltate de pe acest segment al terenului.

Decorul. Decorul ceramicii de epoca bronzului descoperită în campania 2015 la Militari – *Câmpul Boja* este foarte puțin variat. În funcție de tehnica de realizare, poate fi împărțit în mai multe categorii: elemente de decor aplicate (butoni, apucători, brăuri alveolate, tortițe); elemente de decor realizate prin incizii (alveole, creștături, incizii realizate prin împunsături succesive); striuri realizate cu măturica, specifice vaselor de provizii de dimensiuni mari.

Formele ceramice. În cadrul materialului recoltat au putut fi recunoscute câteva forme de vase, des întâlnite și în alte așezări ale culturii Tei: vase de provizii, cești cu corp globular sau bitronconic, castroane cu corp bombat sau tronconice, căni cu corpul rotunjit și străchini din pastă intermediară sau grosieră.

Cultura Militari – Chilia

Ceramica modelată cu mâna

CM-MC1. Pastă grosieră, friabilă, poroasă. Degresanții nu sunt vizibili. Ardere incompletă, culoare cărămiziu deschis la exterior, negricioasă la interior.

CM-MC2. Pastă grosieră, compactă, slip la exterior. Ardere incompletă.

CM-MC3. Pastă semifină compactă. Ardere neuniformă.

Ceramica modelată la roată

CR-MC1. Ceramică din pastă fină, culoare cărămiziu-deschis, compactă.

CR-MC2. Ceramică din pastă fină, culoare cenușiu deschis, lustruită la exterior.

⁷ Mulțumim dr. Dan Părvulescu pentru identificarea acestei monede.

CR-MC3. Ceramică zgrunțuroasă, friabilă, de culoare cenușie, conține pietricele și fragmente de calcar pisat.

Cultura Ipotești – Cândești

CM-IC1. Pastă grosieră, compactă, slip la exterior. Ardere incompletă.

CM-IP3. Pastă grosieră compactă, având ca degresanți nisip și rare pietricele. Ardere incompletă.

CR-IC1.1. Ceramică din pastă fină, culoare cărămiu-deschis.

CR-IC2.1. Ceramică din pastă fină, culoare cenușiu-gălbui.

CR-IC3. Ceramică zgrunțuroasă din pastă de culoare cărămie sau cenușie, care conține nisip și pietricele.

CONCLUZII

Materialele din epoca bronzului, descoperite cu ocazia cercetării preventive descrise, constau în relativ puține fragmente ceramice specifice epocii, care nu au putut fi atribuite unor complexe, materialul fiind adus sau purtat din alte zone. Excepție face Complexul 6 (A–B), unde materialul, exclusiv ceramic, a putut fi încadrat în epoca bronzului, conform pastei din care a fost lucrat. Starea de conservare precară nu a permis recunoașterea vreunei forme de vas.

Analizând la nivel general categoriile de forme de vase și decorul acestora, le putem atribui din punct de vedere cronologic perioadei târzii a epocii bronzului. Analogii pentru aceste materiale pot fi găsite în diverse stațiuni din București și Ilfov, la Giulești – *Sârbi*⁸, Lunca Bârzești⁹, Militari – *Câmpul Boja*¹⁰.

Cpl 5 este un bordei cu o formă obișnuită în cadrul așezării de tip Militari – Chilia de la Militari – *Câmpul Boja*. Locuința semi-adâncită are o formă aproximativ rectangulară. Podeaua nu prezintă urme speciale de amenajare, iar instalația de foc lipsește. În interiorul locuinței a fost identificată o groapă de provizii, de formă aproximativ cilindrică. O locuință similară, care avea în interiorul său o groapă de provizii, este Bordeul nr. 30, descoperit la București Militari – *Câmpul Boja*, în secțiunile S53 – S54, datată în secolul al III-lea p.Chr.

Materialele arheologice descoperite în cadrul acestui complex au analogii în cadrul descoperirilor anterioare din acest sit. Astfel, un fragment de oală cu buza orizontală (15) este asemănător unui fragment descoperit în groapa nr. 53, complex datat în limitele secolului al III-lea p.Chr.¹¹.

Un fragment de la o cană cu gât cilindric și buza ușor evazată (18) are analogii în inventarul bordeiului

B11/1961, datat la mijlocul și în al treilea sfert al secolului al III-lea p.Chr.¹².

O strachină cu buza verticală, decorată cu caneluri la exterior (26), are analogii în inventarul bordeiului B34, datat în secolul al III-lea p.Chr.¹³.

Complexele numerotate Cpl 1–3, 8–12 aparțin culturii Ipotești – Cândești. Locuințele cercetate au forme rectangulare sau poligonale (Cpl 1, 2, 8, 10, 11). Ele sunt semi-adâncite în nivelul de cultură din epoca bronzului și în nivelurile sterile arheologic. În interiorul acestora au fost identificate și cercetate instalații de foc, respectiv vetre ovale și cuptoare în formă de potcoavă, scobite într-un bloc de lut cruțat. Menționăm faptul că, în timp ce în Cpl 1 și 2 există vetre de foc, în Cpl 8, 10, 11 există cuptoare scobite într-un bloc de lut cruțat.

Acestei perioade îi aparțin și o serie de gropi rotunde în plan (Cpl 3, 9, 12), cu puțin material arheologic în inventarul lor. Un recipient ceramic specific secolelor V–VII este vasul ovoidal înalt, cu buza aproape verticală. Un fragment de la un astfel de vas a fost descoperit în Cpl 8/2015 (nr. inv. 58). El are analogii în cercetările anterioare din acest sit, în cadrul bordeielor B5/1960 (V–VII)¹⁴, B13/1961 (sec VI–VII)¹⁵, B7/1984 (V–VII)¹⁶, B21/1999 (V–VI)¹⁷.

În alte cazuri, vase modelate la roată din pastă zgrunțuroasă cenușiu-negricioasă (30, 32) imită forme de vase modelate cu mâna descoperite anterior în bordeiele B28/2003 (secolele V–VI)¹⁸, B7/1984 (secolele VI–VII)¹⁹.

Complexele identificate se încadrează în cronologia largă a culturii Ipotești – Cândești (secolele V–VII), dar ele pot fi datate restrâns în secolele V–VI. Un argument în acest sens îl constituie prezența vaselor modelate la roată din pastă fină de culoare cenușie, respectiv din pastă zgrunțuroasă de culoare cenușie, specifică perioadei anterioare a culturii Militari – Chilia din secolele II–IV p.Chr.

Cele două morminte descoperite aparțin secolului al XIX-lea, fiind contemporane satului Boja, identificat cartografic în această arie. Ele au ca inventar o monedă emisă în perioada domniei lui Mahmud al II-lea și un ac de păr, dateate în prima jumătate a secolului al XIX.

Astfel, rezultatele cercetării din campania 2015 confirmă complexitatea și importanța sitului Militari – *Câmpul Boja*, demonstrând o locuire intensă și continuă de-a lungul mai multor epoci istorice. Descoperirile contribuie semnificativ la înțelegerea dinamicii locuirii în zona de vest a Bucureștiului și îmbogățesc corpus-ul material al culturii Militari – Chilia.

¹² Negru et alii 2000, p. 61, pl. 62/2.

¹³ Negru 2007, p. 22–23, pl. 41/2.

¹⁴ Negru et alii 2009b, pl. 15/4, 17/3.

¹⁵ Negru et alii 2009b, pl. 24/4.

¹⁶ Negru et alii 2009b, pl. 30/1.

¹⁷ Negru et alii 2009b, pl. 36/1–8.

¹⁸ Negru et alii 2009b, pl. 39/4–5.

¹⁹ Negru et alii 2009b, pl. 26/2.

⁸ Leahu 1963, p. 179–219.

⁹ Sandu 1992.

¹⁰ Negru et alii 2000, p. 25–46.

¹¹ Negru 2007, pl. 61/5.

BIBLIOGRAFIE

- Leahu 1963 – V. Leahu, *Săpăturile arheologice de salvare de la Giulești-Sîrbi*, CAB 1, 1963, p. 179–270.
- Negru 1997 – M. Negru, *Raport preliminar cu privire la cercetările arheologice de la Militari-Câmpul Boja (1996)*, Cercetări arheologice în aria nord-tracă 2, 1997, p. 408–420.
- Negru 1999 – M. Negru, *Descoperiri arheologice din secolul al III-lea d.Chr. la București – Militari „Câmpul Boja”*, București-MIM 13, 1999, p. 26–33.
- Negru 2000 – M. Negru, *Descoperiri arheologice din secolul al III-lea p.Chr. la București – Militari „Câmpul Boja” (1998)*, București-MIM 14, 2000, p. 55–65.
- Negru 2002 – M. Negru, *Descoperiri arheologice din secolele III și V la București-Militari „Câmpul Boja”*, București-MIM 16, 2002, p. 58–72.
- Negru 2003 – M. Negru, *Descoperiri arheologice în așezarea medievală timpurie de la București-Militari „Câmpul Boja”*, MIM 17, 2003, p. 64–71.
- Negru 2004 – M. Negru, *Protejarea patrimoniului arheologic imobil de pe teritoriul Municipiului București. Situl arheologic Militari – Câmpul Boja*, București-MIM 18, 2004, p. 41–51.
- Negru 2005a – M. Negru, *Considerații privind cultura Militari-Chilia. Cercetările de la București Militari Câmpul Boja*, Analele Universității Spiru Haret, Seria Istorie 8, 2005, p. 103–112.
- Negru 2005b – M. Negru, *O locuință de tip Militari-Chilia descoperită la București-Militari Câmpul Boja*, CAB 6, 2005, p. 173–180.
- Negru 2007 – M. Negru, *Militari-Câmpul Boja, Series III. Settlements of 2nd–4th centuries AD*, Târgoviște, 2007.
- Negru 2012–2013 – M. Negru, *Betrachtungen zu einer in Bukarest-Militari – Câmpul Boja rezent entdeckten Topferei*, Th-D 4–5 (27–28), 2012–2013, p. 147–158.
- Negru, Schuster 2009 – M. Negru, C. Schuster, *București-Militari „Câmpul Boja”. Așezarea din secolele II–IV*, în: A. Zanoci, T. Arnăut, M. Băț (eds.), *Studia Archaeologiae et Historiae Antiquae: Doctissimo viro Scientiarum Archeologiae et Historiae Ion Niculiță, anno septuagesimo aetatis suae, dedicatur*, Chișinău, 2009, p. 317–326.
- Negru et alii 2000 – M. Negru, C. Schuster, D. Moise, *Militari-Câmpul Boja. Un sit arheologic pe teritoriul Bucureștilor*, București, 2000.
- Negru et alii 2007 – M. Negru, C. Schuster, A. Bădescu, A. Comșa, A. Morintz, *Militari-Câmpul Boja Series IV. Archaeological excavations from 2006–2007*, Târgoviște, 2007.
- Negru et alii 2009a – M. Negru, C. Schuster, A. Bădescu, A. Morintz, *Considerații privind așezările din secolele IV–VII de la București-Militari „Câmpul Boja”*, AnUCraiova 1(15), 2009, p. 45–56.
- Negru et alii 2009b – M. Negru, A. Bădescu, V. Cuculea-Sandu, *Militari Câmpul Boja, series VI. Settlements dating from 5th to 7th centuries AD (Archaeological Excavations since 1958 up to 2005)*, București, 2009.
- Nicolăescu-Plopșor 1922 – C. S. Nicolăescu-Plopșor, *Urme de noi așezări preistorice în preajma Bucureștilor*, Cronica Numismatică și Arheologică II, 1922, p. 51–55.
- Poll, Negru 2000 – I. Poll, M. Negru, *Studiu de compoziție asupra unui lot de ceramică descoperită în așezarea din secolul al III-lea p.Chr. de la Militari – Câmpul Boja*, București-MIM 14, 2000, p. 66–72.
- Rosetti 1929 – D. V. Rosetti, *Din preistoria Bucureștilor*, Cronica Numismatică și Arheologică 89–94, 1929, extras.
- Sandu 1992 – V. Sandu, *Cercetări arheologice în zona Lunca – Bîrzești*, CAB 4, 1992, p. 163–195.
- Schuster, Negru 1999 – C. Schuster, M. Negru, *Descoperiri arheologice din epoca bronzului la București – Militari „Câmpul Boja”*, București-MIM 13, 1999, p. 19–25.
- Schuster, Negru 2006 – C. Schuster, M. Negru, *Militari-Câmpul Boja. An archaeological site on the territory of Bucharest II. Pre- and Proto-Historic Settlements*, Târgoviște, 2006.
- Schuster, Negru 2007 – C. Schuster, M. Negru, *Ceramica Tei III de la București-Militari „Câmpul Boja”, Sectorul D*, Drobeta 17, 2007, p. 52–61.
- Schuster, Negru 2008a – C. Schuster, M. Negru, *Ansa cornuta în București-Militari-Câmpul Boja. Betrachtungen zur Frühhallstattzeit im Bukarester Raum*, în: S. C. Ailincăi, C. Micu, F. Mihail (eds.), *Omagiu lui Gavrilă Simion la a 80-a aniversare*, Tulcea, 2008, p. 45–55.
- Schuster, Negru 2008b – C. Schuster, M. Negru, *Militari-Câmpul Boja. Așezările din epoca fierului*, Analele Universității Spiru Haret, Seria Istorie 11, 2008, p. 83–92.
- Schuster, Negru 2008c – C. Schuster, M. Negru, *Militari-Câmpul Boja. Așezările preistorice*, Analele Universității Spiru Haret, Seria Istorie 11, 2008, p. 93–100.
- Schuster et alii 2012 – C. Schuster, M. Negru, C. Șt. Hălmăgeanu, *Notă cu privire la un lot de materiale Tei III de la București-Militari-Câmpul Boja, sectorul C. Campaniile 2008 și 2012*, Buridava 10, 2012, p. 42–54.
- Turcu 1981 – M. Turcu, *Cercetări arheologice la Militari-Câmpul Boja*, CAB 3, 1981, p. 226–235.
- Turcu 1992 – M. Turcu, *Descoperiri arheologice la Militari-Câmpul Boja (București). Secolele II–III și VI e.n.*, CAB 4, 1992, p. 37–56.
- Zgîbea 1963 – M. Zgîbea, *Fibule din sec. III și VI e.n. descoperite în săpăturile de la Militari*, CAB 1, 1963, p. 373–384.
- Zirra 1958 – V. Zirra, *Săpăturile arheologice din București, anul 1958*, mss, p. 1.
- Zirra, Cazimir 1963 – V. Zirra, G. Cazimir, *Unele rezultate ale săpăturilor arheologice de pe Câmpul Boja din Cartierul Militari*, CAB 1, 1963, p. 49–75.

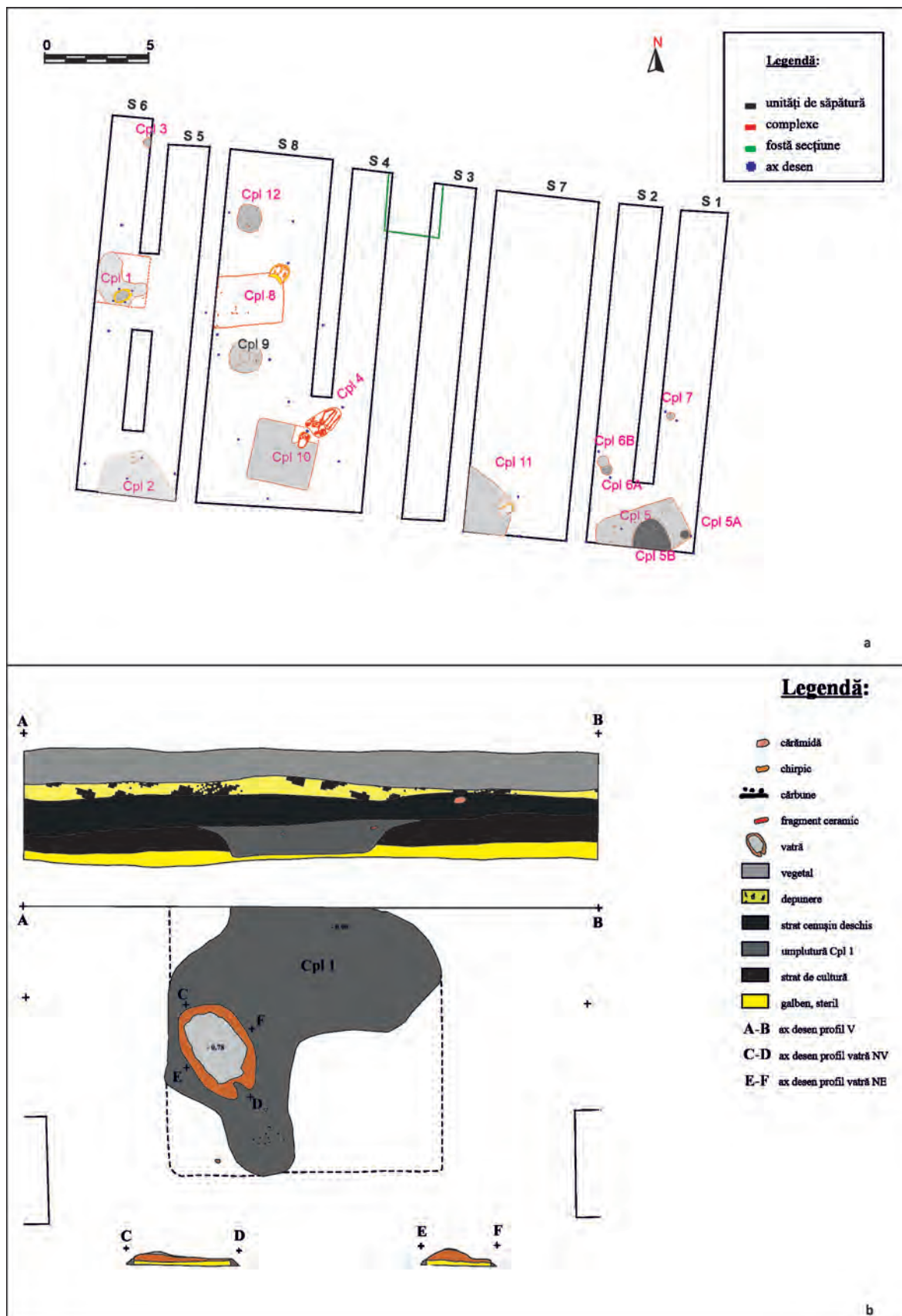
Planșa 1. Localizarea sitului și a proprietății: **a.** Situl arheologic localizat pe harta INMI (surse: INMI, MMB); **b.** Localizarea proprietății pe ortofotoplan.

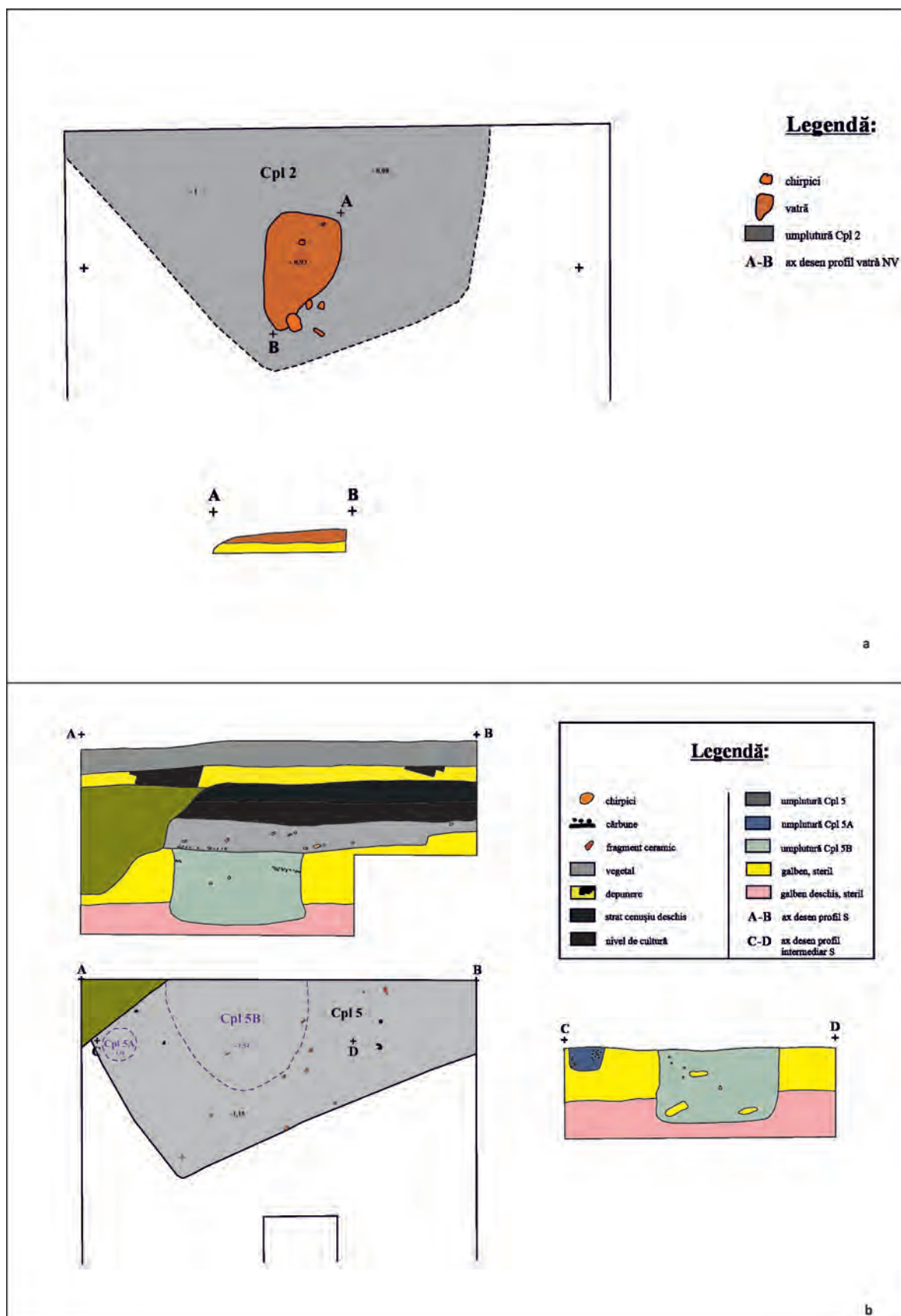
Plate 1. Location of the site and the property: **a.** The archaeological site located on the INMI map (sources: INMI, MMB); **b.** Location of the property on the orthophotomap.

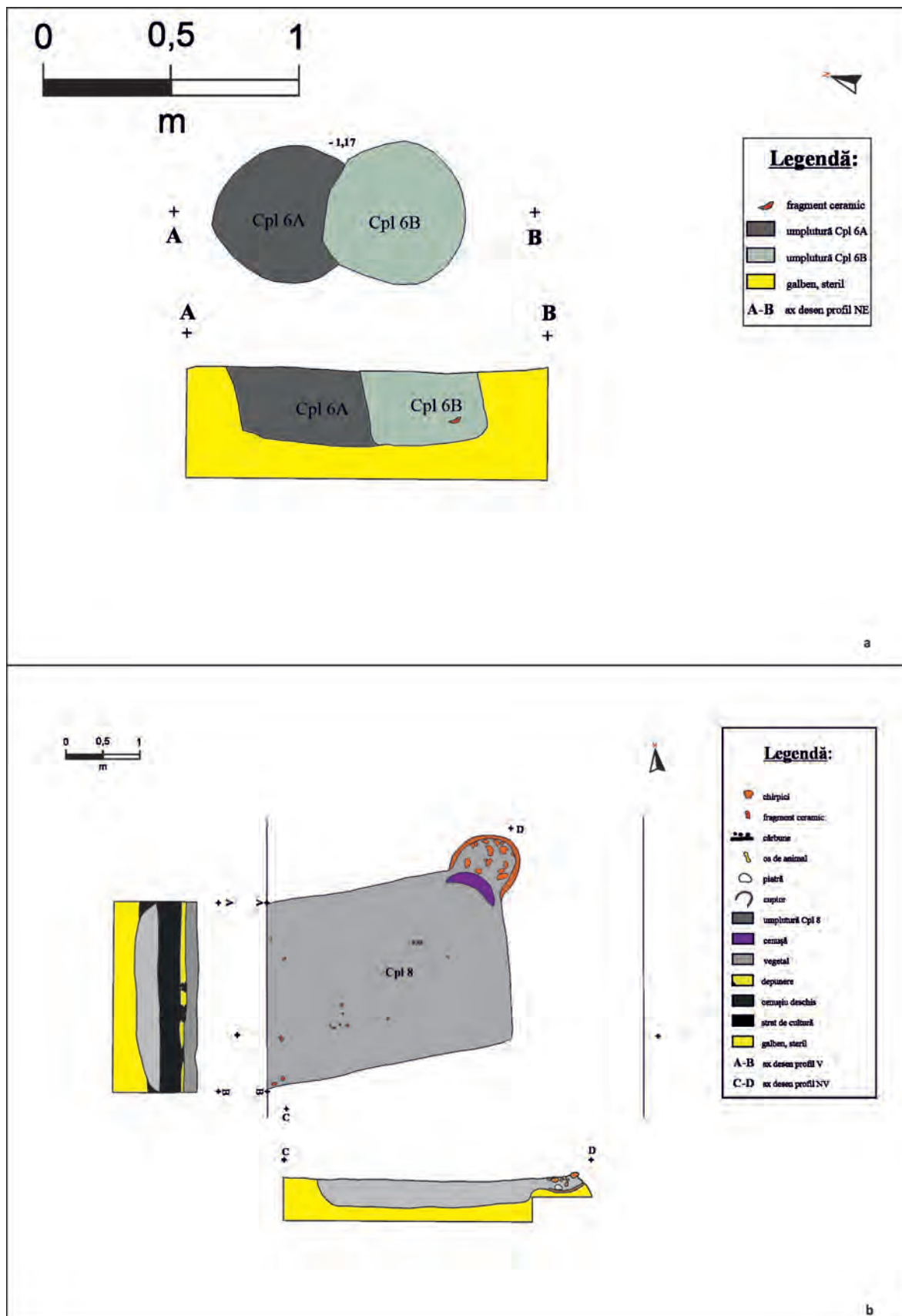
Planșa III. Profile generale S5, S6, S7, S8: **1.** Profil V, S5; **2.** Profil V, S6; **3.** Profil V, S7; **4.** Profil V, S8.
Plate III. General profiles S5, S6, S7, S8: **1.** W profile, S5; **2.** W profile, S6; **3.** W profile, S7; **4.** W profile, S8.

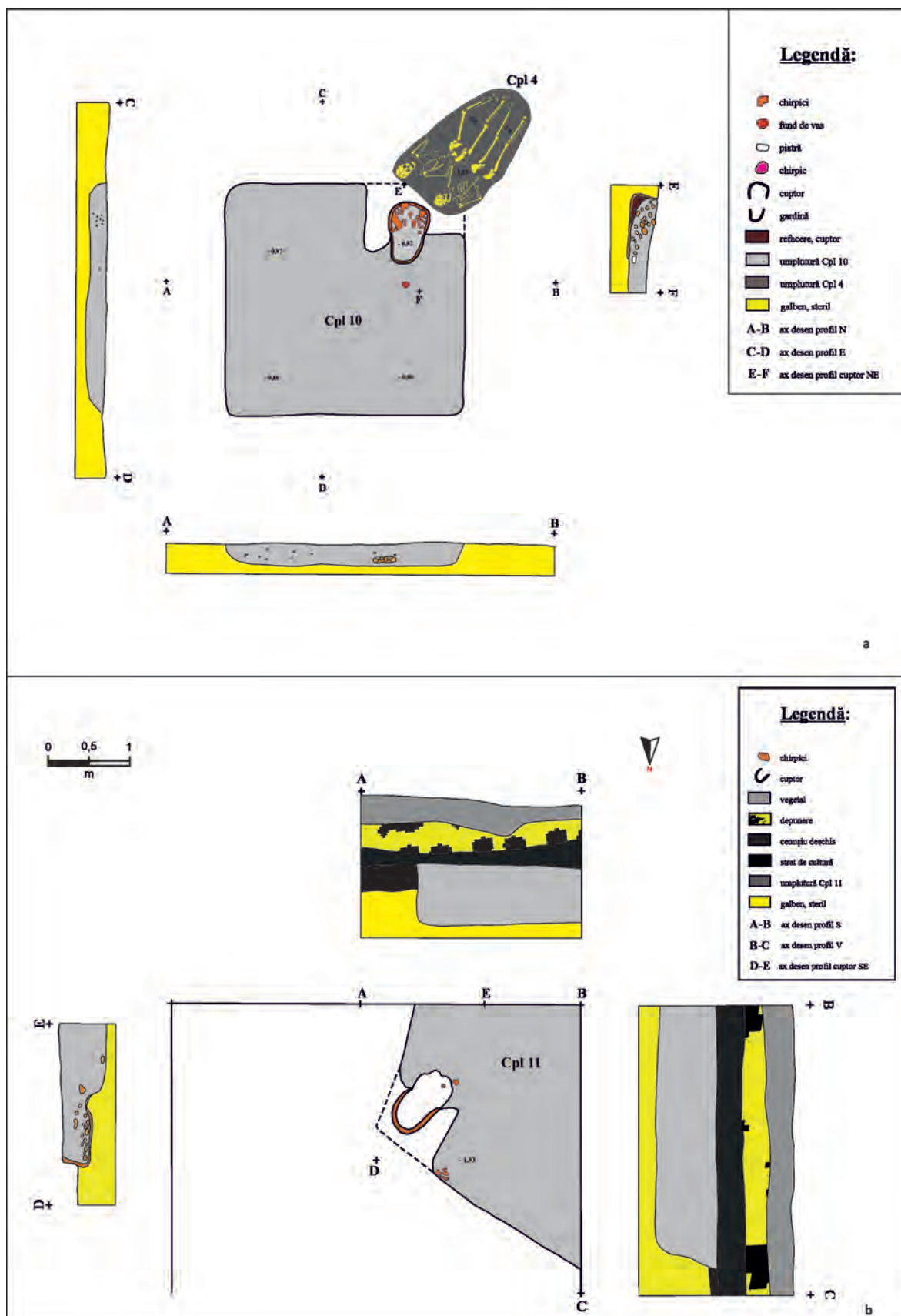
Planșa V. a. Cpl. 2, plan și profil; b. Cpl. 5, 5A și 5B, plan și profil.

Plate V. București-MIM 13, 1999, p. 19–25. Cpl. 2, plan and profile; b. Cpl. 5, 5A and 5B, plan and profile.

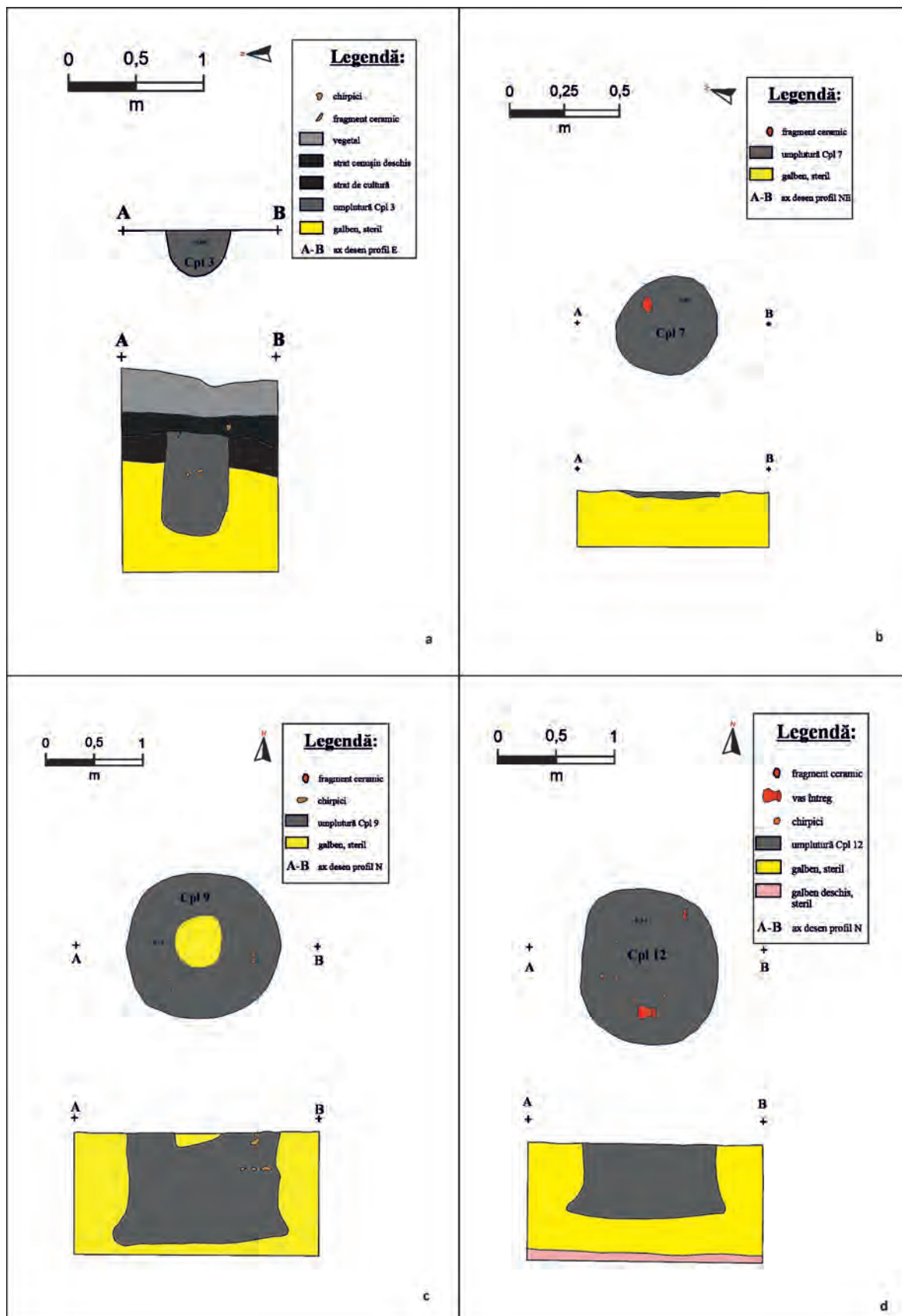
Planșa VI. a. Cpl. 6A-B, plan și profil; **b.** Cpl. 8, plan și profile.

Plate VI. a. Cpl. 6A-B, plan and profile; **b.** Cpl. 8, plan and profiles.

Planșa VII. a. Cpl. 4, 10, plan și profile; b. Cpl. 11, plan și profile.

Plate VII. a. Cpl. 4, 10, plan and profiles; b. Cpl. 11, plan and profiles.

a

b

Planșa IX. a. Cpl. 1, plan; b. Cpl. 1, profil.

Plate IX. a. Cpl. 1, plan; b. Cpl. 1, profile.

a

b

c

Planșa X. a. Cpl. 10, plan; b. Cpl. 10, profil cuptor; c. Cpl. 4, plan.

Plate X. a. Cpl. 10, plan; b. Cpl. 10, oven profile; c. Cpl. 4, plan.

a

b

Planșa XI. a. Cpl. 8, plan; **b.** Cpl. 8, profil.

Plate XI. a. Cpl. 8, plan; **b.** Cpl. 8, profile.

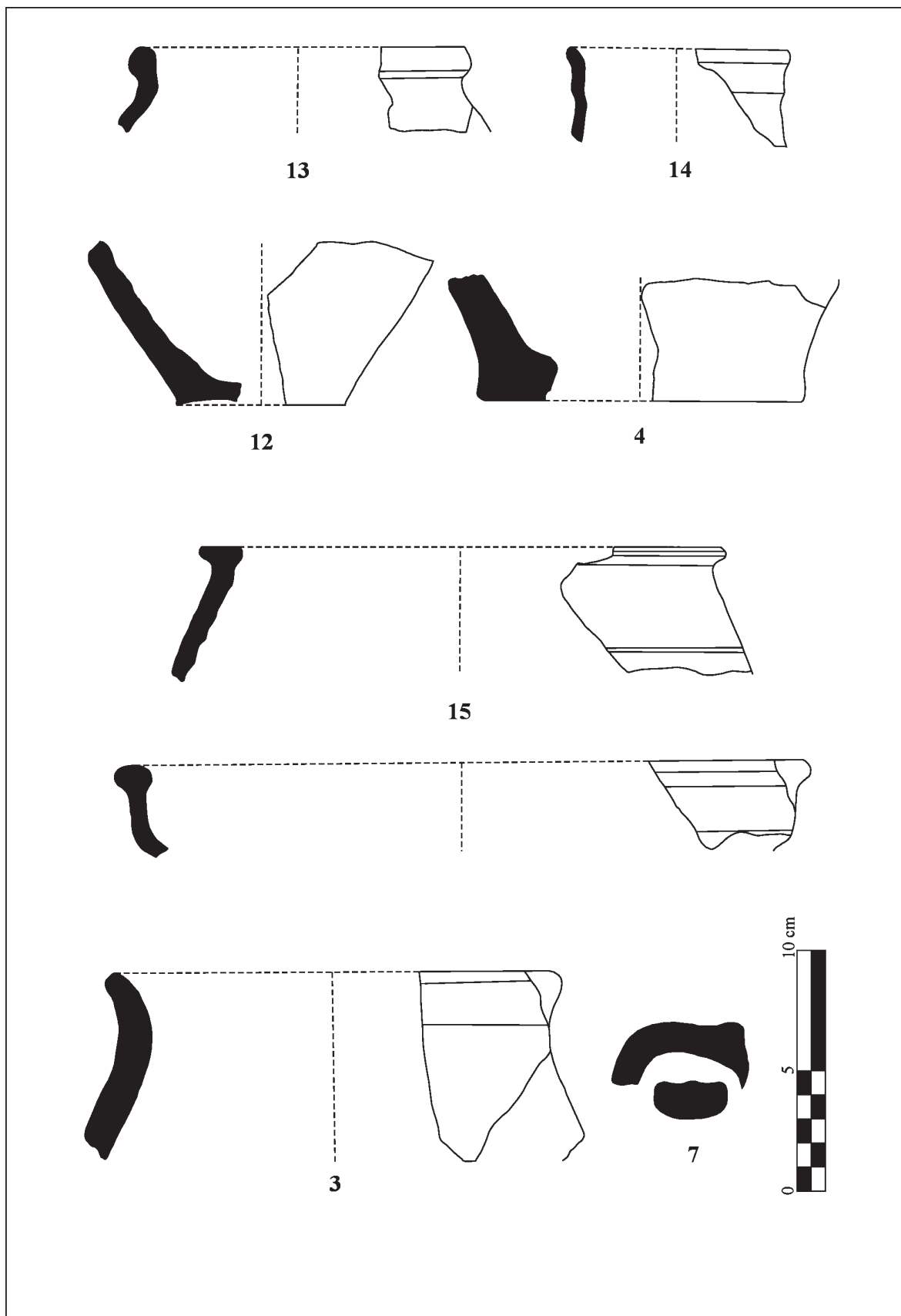
a

b

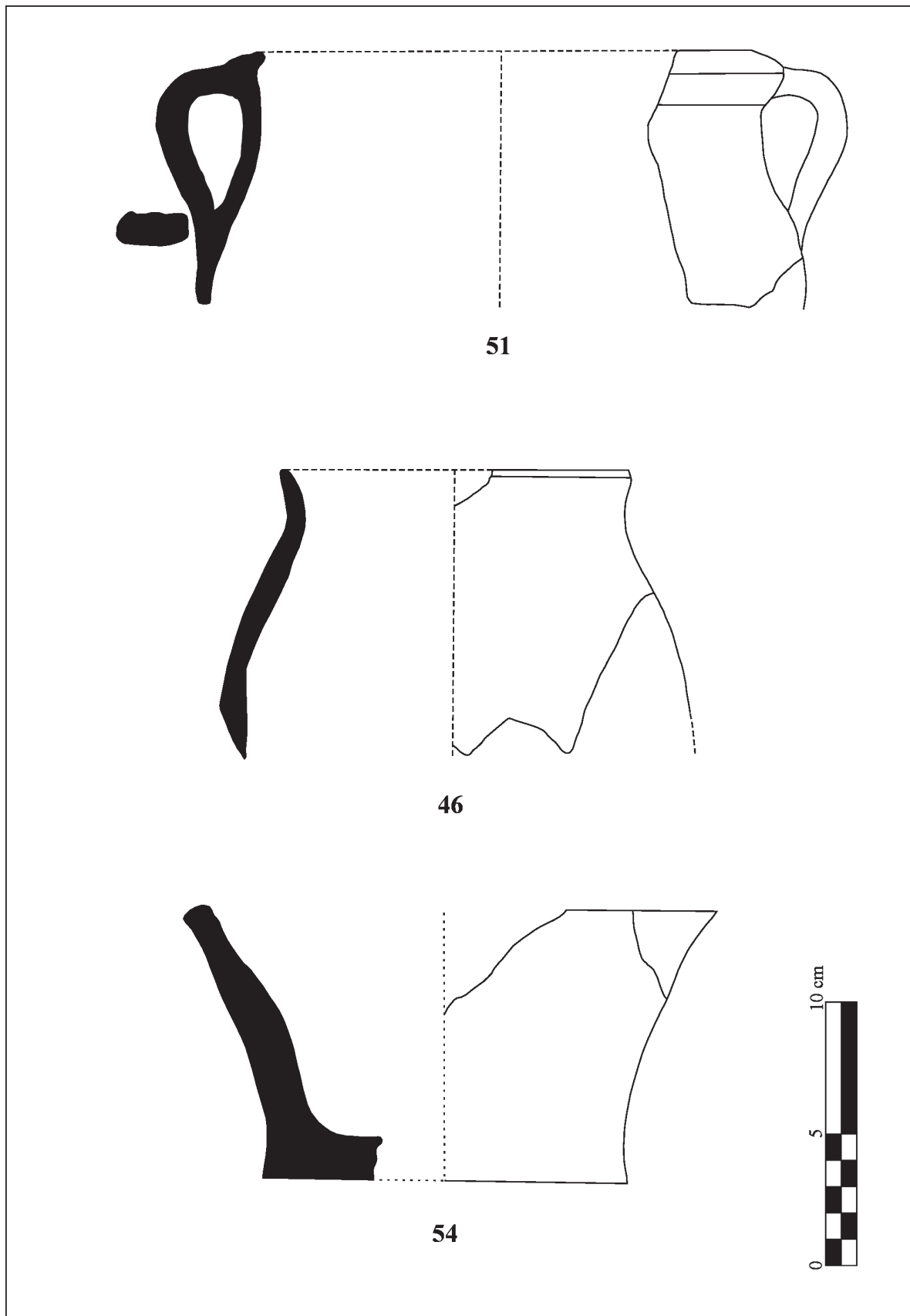
Planșa XII. a. Cpl. 11, plan; b. Cpl. 11, profil cuptor.

Plate XII. a. Cpl. 11, plan; b. Cpl. 11, oven profile.

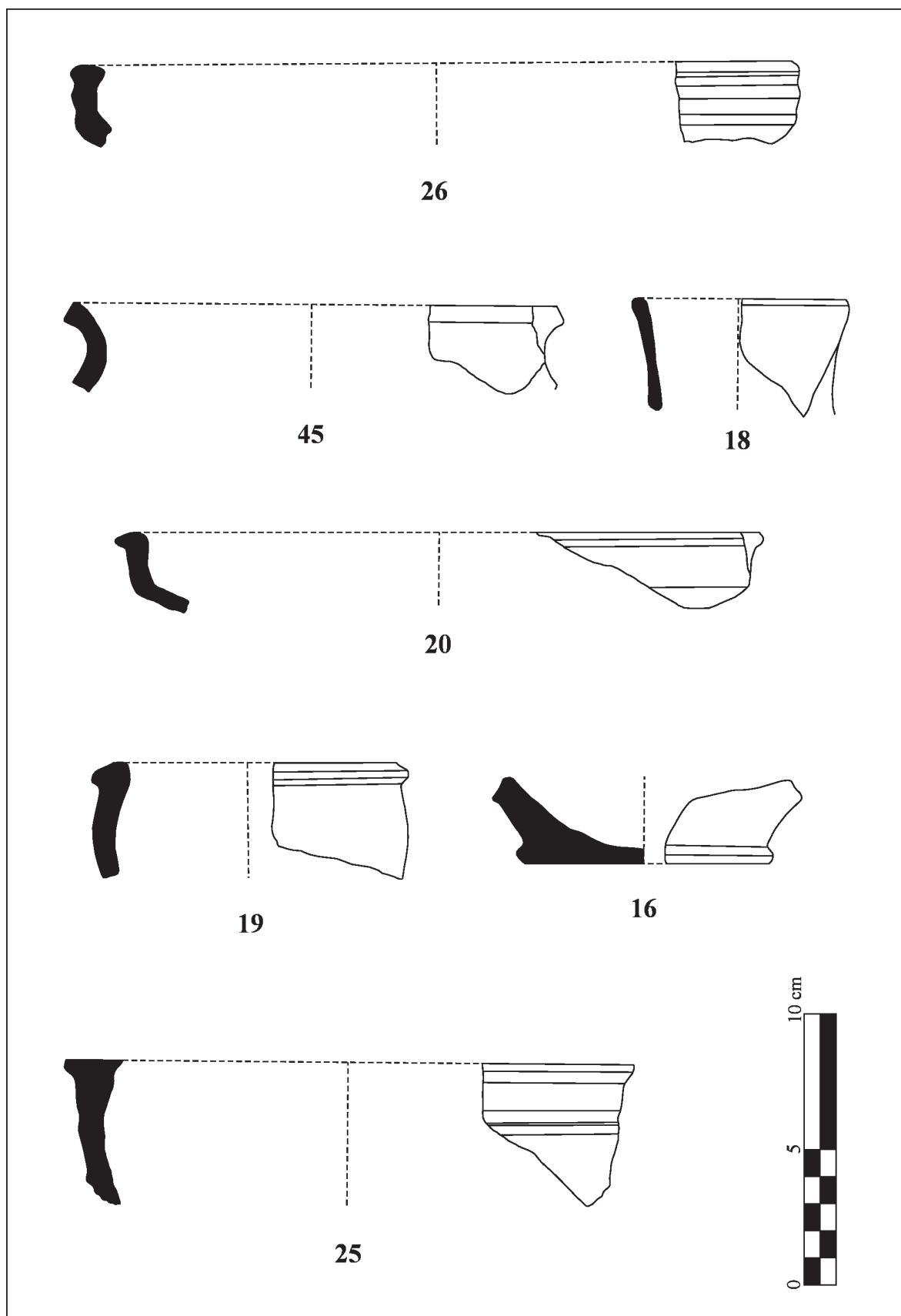
Planșa XIII. Fragmente ceramice din Cpl. 5.

Plate XIII. Ceramic fragments from Cpl. 5.

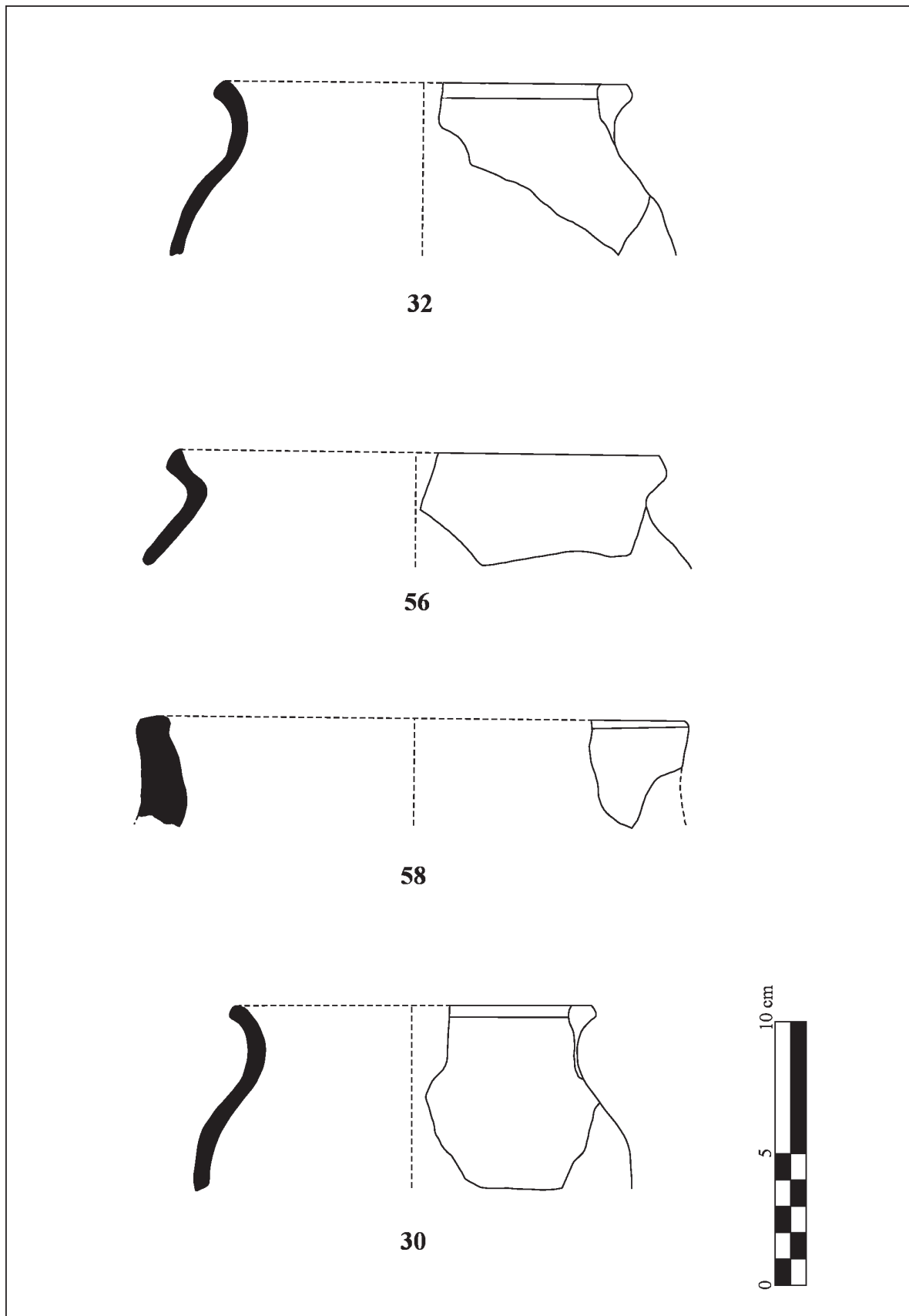
Planșa XIV. Fragmente ceramice din Cpl. 5.

Plate XIV. Ceramic fragments from Cpl. 5.

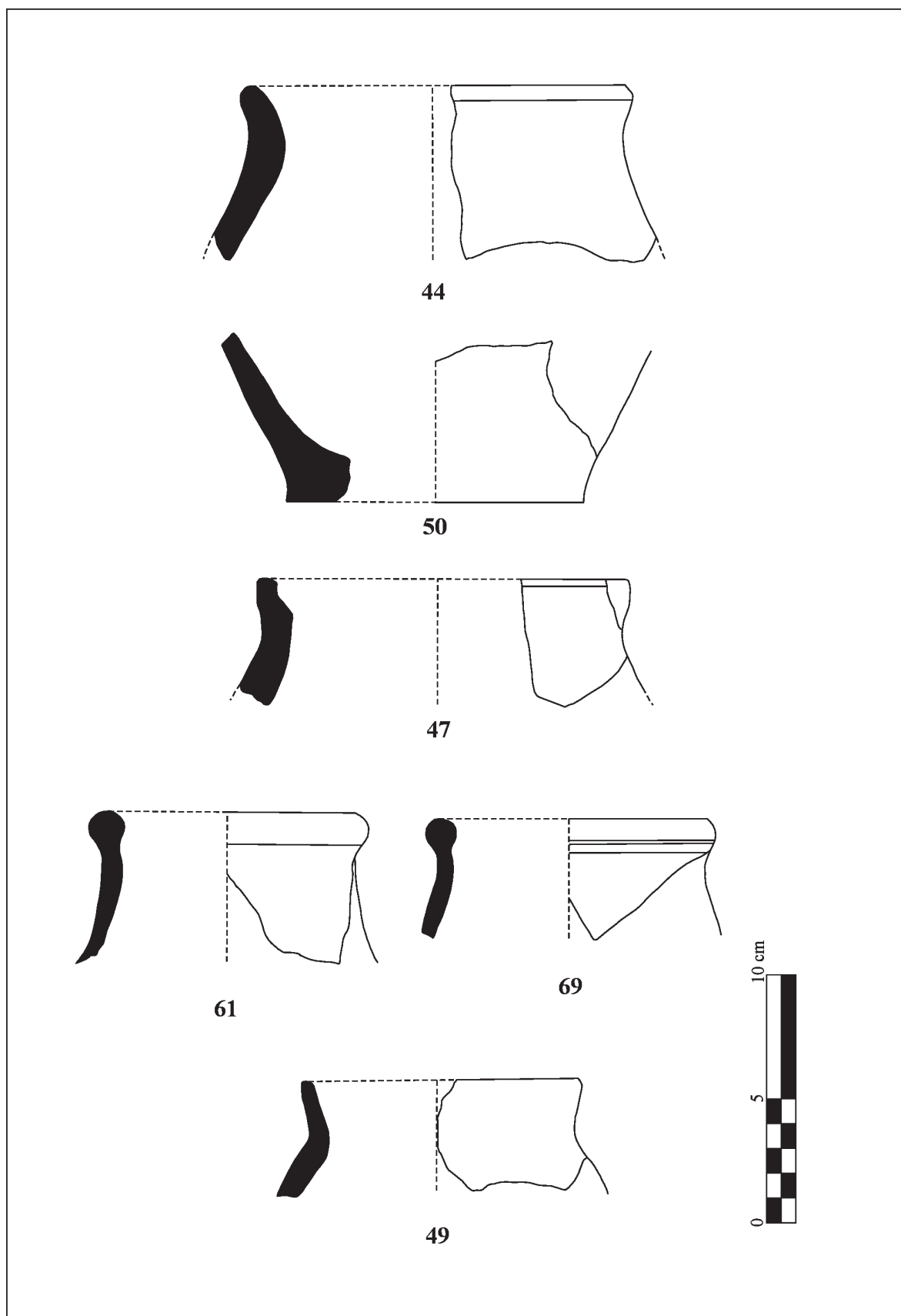
Planșa XV. Fragmente ceramice din Cpl. 5.

Plate XV. Ceramic fragments from Cpl. 5.

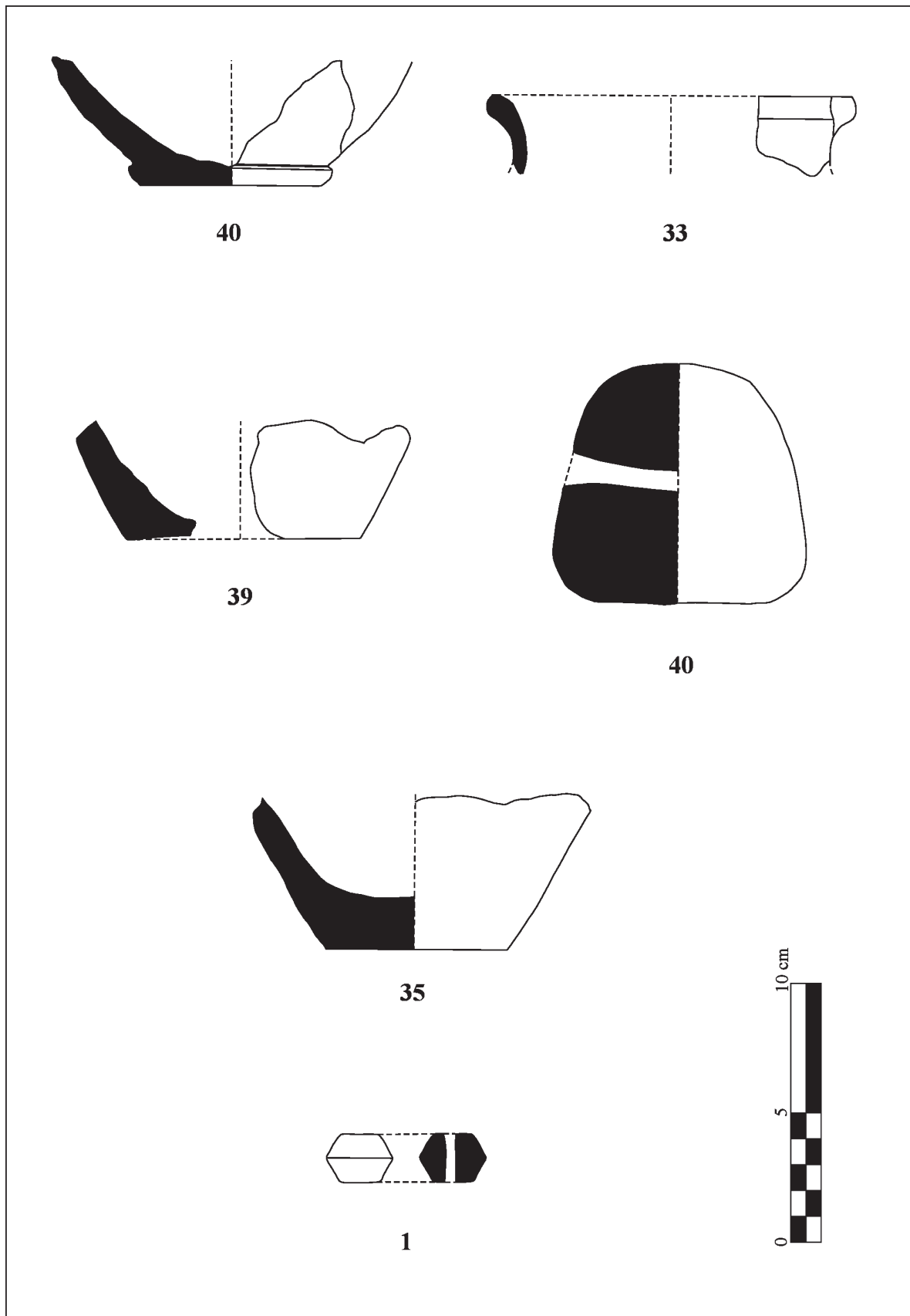
Planșa XVI. Fragmente ceramice din Cpl. 5.

Plate XVI. Ceramic fragments from Cpl. 5.

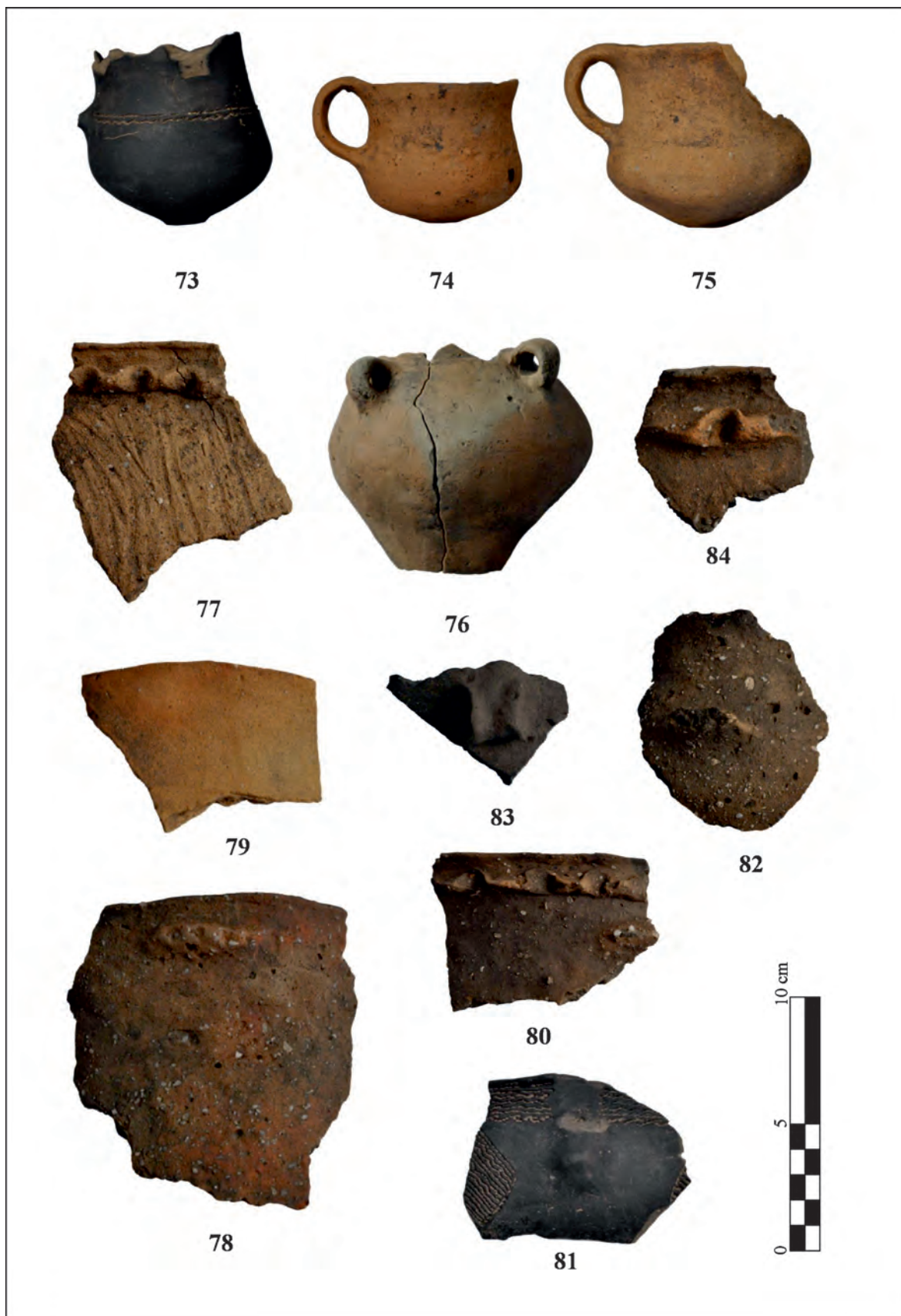
Planșa XVII. Fragmente ceramice din Cpl. 8.

Plate XVII. Ceramic fragments from Cpl. 8.

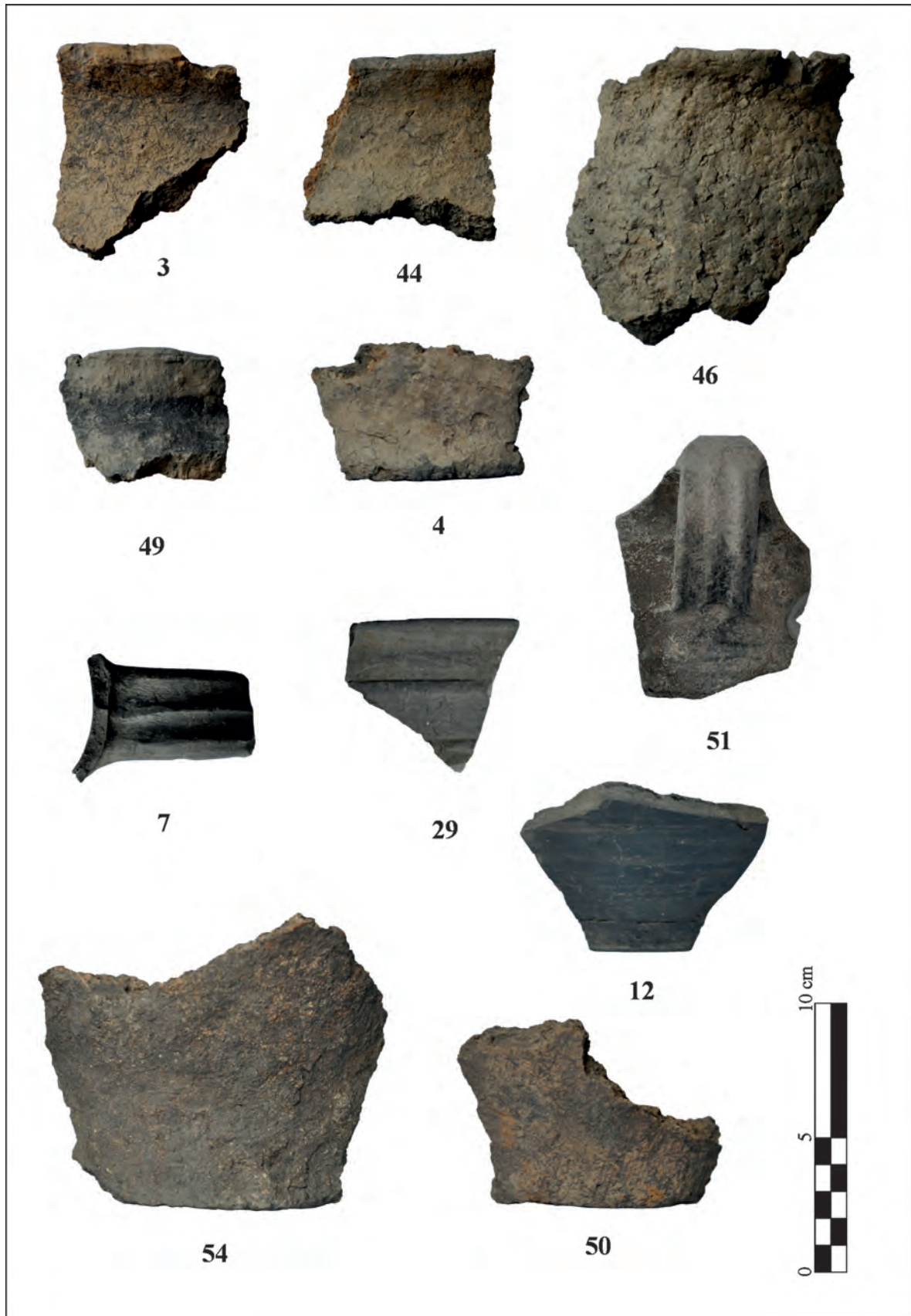
Planșa XVIII. Fragmente ceramice și o greutate de lut din Cpl. 8 (40, 33, 39, 37), fragment ceramic din Cpl. 10 (35) și o fusaiolă din S8 (1).

Plate XVIII. Ceramic fragments and a clay weight from Cpl. 8 (40, 33, 39, 37), ceramic fragment from Cpl. 10 (35) and a spindle whorl from S8 (1).

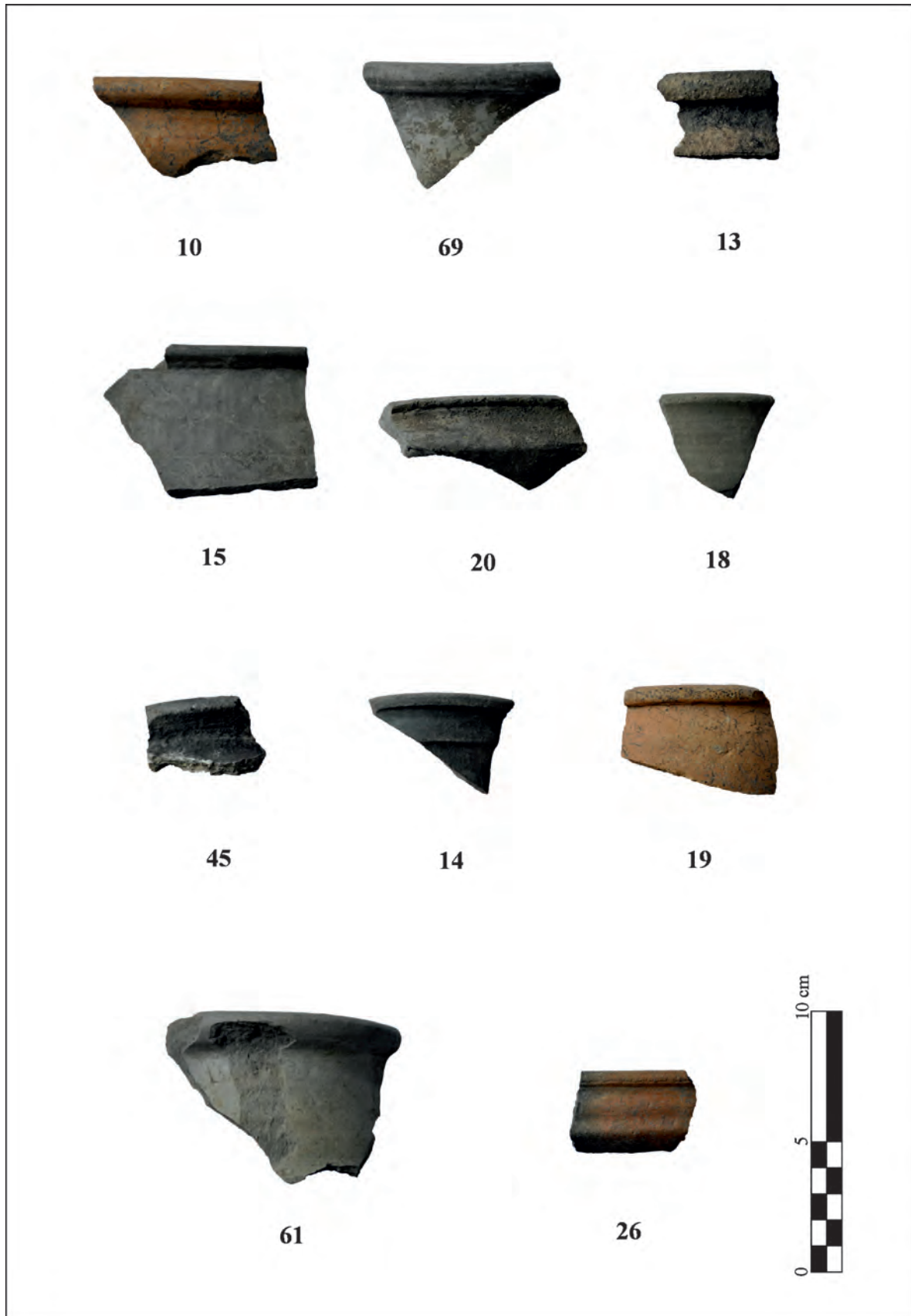
Planșa XIX. Fragmente ceramice din epoca bronzului, descoperite în stratul de cultură.

Plate XIX. Bronze Age ceramic fragments, discovered in the cultural layer.

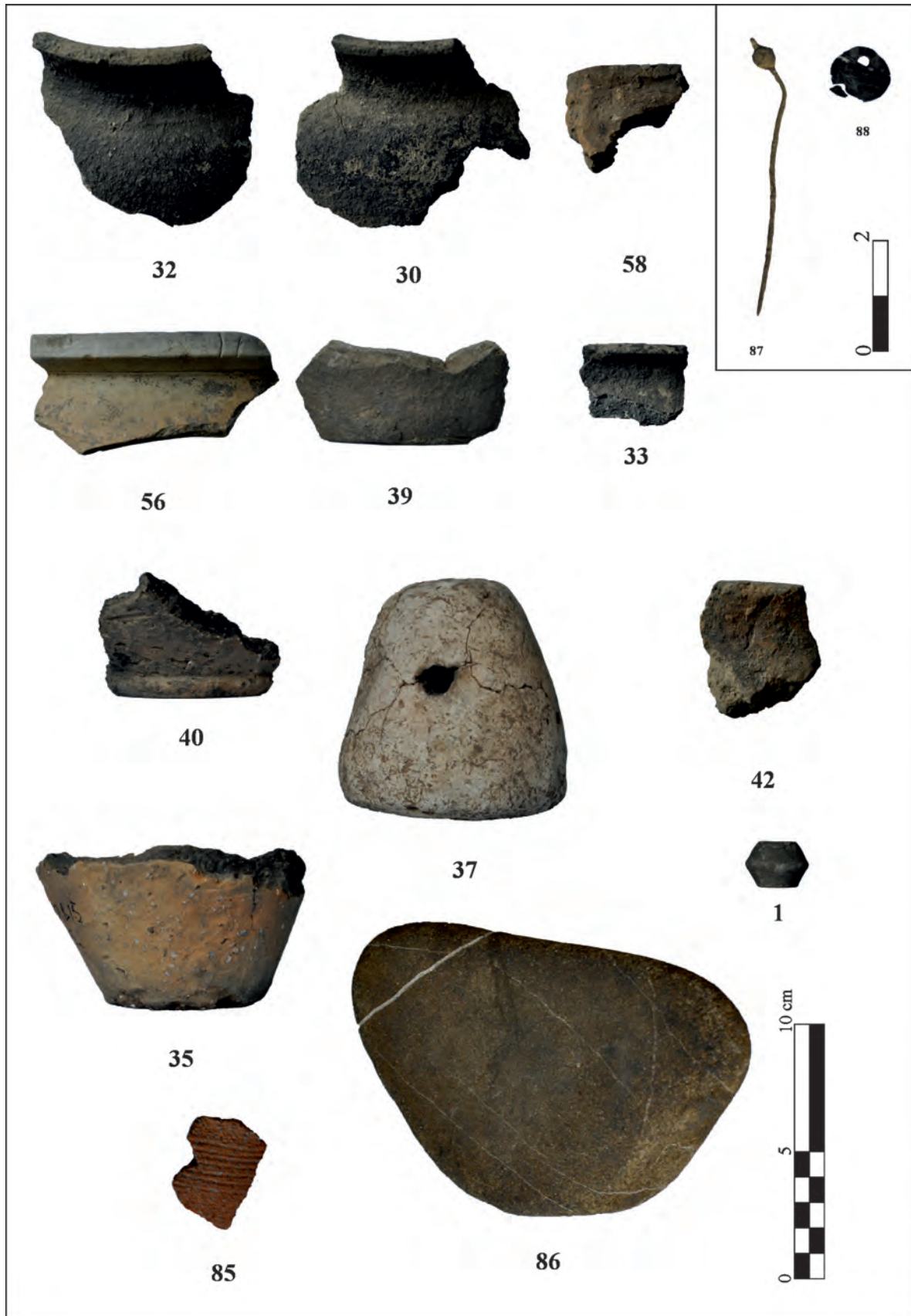
Planșa XX. Fragmente ceramice din Cpl. 5.

Plate XX. Ceramic fragments from Cpl. 5.

Planșa XXI. Fragmente ceramice din Cpl. 5.

Plate XXI. Ceramic fragments from Cpl. 5.

Planșa XXII. Material arheologic din Cpl. 8 (30, 32, 33, 37, 39, 40, 42, 56, 58), Cpl. 10 (35, 85, 86), S8 (1) și Cpl 4 (87, 88).

Plate XXII. Archaeological material from Cpl. 8 (30, 32, 33, 37, 39, 40, 42, 56, 58), Cpl. 10 (35, 85, 86), S8 (1) and Cpl 4 (87, 88).

ABREVIERI / ABRÉVIATIONS / ABBREVIATIONS

AAC – Acta Archaeologica Carpatica, Kraków
ACMI – Anuarul Comisiunii Monumentelor Istorice, București
ActaArchHung – Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae, Budapest
Acta Classica Univ. Scient. Debrecen – Acta Classica Universitatis Scientiarum Debreceniensis, Debrecen, Ungaria
ActaMN – Acta Musei Napocensis, Cluj
ActaMP – Acta Musei Porolissensis, Zalău
ActaPraehistA – Acta praehistorica et archaeologica
AIGR – Anuarul Institutului Geologic al României, București
AIIAC – Anuarul Institutului de Istorie „George Barițiu”, Cluj
AJA – American Journal of Archaeology, Boston
AJPA – American Journal of Physical Anthropology
Alba Regia – Alba Regia. Annales Musei Stephani regis, Székesfehérvár
Anatolia Antiqua – Anatolia Antiqua. Revue internationale d'archéologie anatolienne. Institut Français d'Etudes anatoliennes d'Istanbul
Anatolica – Anatolica. The Netherlands Institute for the Near East in Leiden
AnB – Analele Banatului, Muzeul Banatului, Timișoara
AncNearEastSt – Ancient Near Eastern Studies, Leuven, Belgia
Angustia – Angustia. Arheologie, Etnografie, Sfântu Gheorghe
Anmed – Anmed. Anadolu Akdenizi Arkeoloji Haberleri, Antalya, Turcia
AnSt – Anatolian Studies. British Institute of Ankara
AnUCraiova – Analele Universității din Craiova, Craiova (seria Istorie)
AnUVT – Annales d'Université “Valahia” Târgoviște, Section d'Archéologie et d'Histoire
Apulum – Acta Musei Apulensis. Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia
ArchBulg – Archaeologia Bulgarica, Sofia
ArchÉrt – Archaeológiai Értesítő, Budapest
ArchHung – Archaeologia Hungarica, Acta Archaeologica Musei Nationalis Hungarici, Budapest
ArchKorr – Archäologisches Korrespondenzblatt, Mainz
ArchMűh – Archeometriai Műhely
ArchRozhledy – Archeologické Rozhledy, Praha
Argesis – Argesis. Muzeul Județean Argeș. Pitești
Arheologia Medievală. Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud, Bistrița
ArheologijaSSSR – Arheologija SSSR. Svod Archeologičeskikh Istočnikov, Moscova
Arheološki vestnik – The Research Center of the Slovenian Academy of Sciences and Arts
ArhMold – Arheologia Moldovei, Iași
AS – Archeologica Slovaca, Bratislava
AST – Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, I. Araştırma Sonuçları Toplantısı, Istanbul / General Directorate of Ancient Monuments and Museums
AȘUI – Analele științifice ale Universității Alexandru Ioan Cuza, Iași
BA – Biblioteca de Arheologie, București
BaBesch – Bulletin antieke beschaving. Annual Papers on Classical Archaeology
BAI – Bibliotheca Archaeologica lassiensis, Iași
Baltic-Pontic Studies – Adam Mickiewicz University, Poznań, Institute of Archaeology, Institute of Eastern Studies, Poland
Banatica – Banatica. Muzeul Banatului Montan, Reșița
BarBrSer – British Archaeological Reports. British Series, Oxford
BARIntSer – British Archaeological Reports. International Series, Oxford
BCMI – Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice
Be-Ja – Bulgarian e-Journal of Archaeology
BerRGK – Bericht der Römisch-Germanischen Kommission des Deutschen Archäologischen Instituts, Frankfurt am Main
BIAA Monograph – British Institute of Archaeology at Ankara
BiblEphemNap – Bibliotheca Ephemeris Napocensis, Cluj-Napoca
BiblMemAnt – Bibliotheca Memoriae Antiquitatis, Piatra-Neamț
BiblThrac – Bibliotheca Thracologica, București

- BMC – *Coins of the Roman Empire in the British Museum*, Londra; II, *Vespasian to Domitian*, 1930; IV, *Antoninus Pius to Commodus*, 1968; V, *Pertinax to Elagabalus*, 1950 (H. Mattingly)
- BMI – Buletinul Monumentelor Istorice, București
- BMJT – Buletinul Muzeului Județean Teleorman, Alexandria
- BMTAG – Buletinul Muzeului Județean „Teohari Antonescu”, Giurgiu
- BSA – British School at Athens, Athens
- BSNR – Buletinul Societății Numismatice Române, București
- BSPF – Bulletin de la Société Préhistorique Française, Paris
- BSSC – Buletinul Societății de Științe din Cluj
- București-MIM – București. Materiale de Istorie și Muzeografie. Muzeul Municipiului București
- BYZAS – German Archaeological Institute of Istanbul
- CA – Cercetări Arheologice. Muzeul Național de Istorie a României, București
- CAB – Cercetări arheologice în București. Muzeul Municipiului București
- Caiete ARA – Caietele ARA, Revistă de Arhitectură. Restaurare și Arheologie, Asociația ARA, București
- Carpica – Carpica. Complexul Muzeal „Iulian Antonescu” Bacău, Bacău
- CCA – Cronica Cercetărilor Arheologice din România, București
- CCDJ – Cultură și Civilizație la Dunărea de Jos, Călărași
- Cerclst – Cercetări Istorice, Muzeul de Istorie a Moldovei, Iași
- CN – Cercetări numismatice, București
- CollAn – Colloquium Anatolicum. Anadolu Sohbetleri, Institutum Turcicum Scientiae Antiquitatis, Istanbul
- Crisia – Crisia. Muzeul Țării Crișurilor, Oradea
- Cuadernos del Museo Geominero – Museo Geominero, Instituto Geológico y Minero de España, Madrid
- Current Anthropology – Current Anthropology. University of California, Merced
- Dacia – Dacia (Nouvelle Série). Revue d'archéologie et d'histoire ancienne. Académie Roumaine. Institut d'archéologie « V. Pârvan », Bucarest
- Danubius – Danubius, Revista Muzeului de Istorie Galați
- Documenta Praehistorica – Documenta Praehistorica, University of Ljubljana, Faculty of Arts, Department of Archaeology, Ljubljana
- DolgCluj – Dolgozatok az Erdélyi Nemzeti Múzeum Érem- és Régiséggyűjtéséről, Kolozsvár
- DTKFD – Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi
- EJA – European Journal of Archaeology
- ERAUL – Études et Recherches archéologiques de l'Université de Liège
- ÉtAlex – Études Alexandrines, Centre d'Études Alexandrines
- ÉtTrav – Etudes et travaux. Studia i prace. Travaux du Centre d'archéologie méditerranéenne de l'Académie Polonaise des Sciences
- EurAnt – Eurasia Antiqua. Deutsche Archäologisches Institut, Berlin
- FrC – Fragmenta Comica
- FolArch – Folia Archaeologica. A Magyar Nemzeti Múzeum Évkönyve. Annales Musei Nationalis Hungarici, Budapest
- FSI – Forensic Science International
- Germania – Germania. Anzeiger der Römisch-Germanischen Kommission des Deutschen Archäologischen Instituts, Frankfurt
- Geoarchaeology – Geoarchaeology. An International Journal
- Hesperia – Hesperia. Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Cambridge
- HOMO – HOMO. Journal of Comparative Human Biology, Stuttgart
- Human Evolution – Human Evolution, International Institute for Humankind Studies and University of Florence
- Ialomița – Ialomița. Studii de cercetări de arheologie, istorie, etnografie și muzeologie, Slobozia
- IJO – International Journal of Osteoarchaeology
- Iran – Iran. Journal of the British Institute of Persian Studies
- IstMitt – Istanbul Mitteilungen, Istanbul
- Istros – Istros, Muzeul Brăilei, Brăila
- IzvestijaVarna – Izvestija na Archeologiceskii Institut, Sofia
- JAHA – Journal of Ancient History and Archaeology, Cluj-Napoca
- JAnat – Journal of Anatomy
- JAS – Journal of Archaeological Science
- JAS: Reports - Journal of Archaeological Sciences: Reports
- JDAI.AA – Jahrbuch des Deutschen Archäologischen Instituts, Archäologischer Anzeiger, Berlin
- JFS – Journal of Forensic Sciences

- JHE – Journal of Human Evolution
 JRA – Journal of Roman Archaeology
 JRGZM – Jahrbuch des Römisch-Germanischen Zentralmuseums Mainz, Mainz
 JRS – The Journal of Roman Studies
 KST – T. C. Kültür Bakanlığı, Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, I. Kazı Sonuçları Toplantısı, Ankara / Republic of Turkey, General Directorate of Ancient Monuments and Museums, Ankara, Turkey
 LIMC – Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae, Zürich, München, Düsseldorf
 Litua – Litua, Studii și cercetări, Târgu-Jiu
 LRBC – *Late Roman Bronze Coinage A.D. 394-498*, Londra, 1965: I, *The Bronze Coinage of the House of Constantine A.D. 324-346* (P. V. Hill, J. P. C. Kent); II, *Bronze Roman Imperial Coinage of the Later Empire A.D. 346-498* (R. A. G. Carson, J. P. C. Kent).
 Macedoniae Acta Archaeologica – Macedonian Archaeological Society, Skopje, Republic of Macedonia
 MAMA – Monumenta Asiae Minoris antiqua. Publications of the American Society for Archaeological Research in Asia Minor
 Marisia – Marisia. Studii și materiale. Arheologie – Istorie – Etnografie, Târgu Mureș
 Marmatia – Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Maramureș, Baia Mare
 MarNero – Il Mar Nero. Annali di archeologia e storia
 MCA – Materiale și Cercetări Arheologice, București
 MDOG – Mitteilungen der Deutschen Orient Gesellschaft
 MemAnt – Memoria Antiquitatis, Piatra Neamț
 MFMÉ – A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve, Szeged
 Mousaios – Mousaios. Buletinul Științific al Muzeului Județean Buzău
 MuzNaț – Muzeul Național, București
 NAC – Numismatica e Antichità Classiche, Lugano-Pregassona
 OIP – Oriental Institute Publications, University of Chicago
 OJA – Oxford Journal of Archaeology, Oxford
 Olba – Mersin University Publications of the Research Center of Cilician Archaeology, Mersin, Turkey
 PALMA – Papers on Archaeology of the Leiden Museum of Antiquities, Leiden, Olanda
 PAS – Prähistorische Archäologie in Südosteuropa, München-Berlin
 PBF – Prähistorische Bronzefunde, Münster
 Peuce – Peuce. Studii și cercetări de istorie și arheologie, Institutul de Cercetări Eco-Muzeale, Tulcea
 Phoenix – Phoenix. The Journal of the Classical Association of Canada
 Plural – Journal of the History and Geography Department „Ion Creangă” Pedagogical State University, History, Culture. Society. Seria Archaeologica II, Chișinău
 PMMB – Publicațiile Muzeului Municipiului București
 Pontica – Pontica. Studii și materiale de istorie, arheologie și muzeografie, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța
 PZ – Prähistorische Zeitschrift, Berlin-Mainz
 Quaternary International – Quaternary International. The Journal of the International Union for Quaternary Research
 Quaternary Science Reviews – Quaternary Science Reviews. The International Multidisciplinary Research and Review Journal
 RA – Revue Archéologique, Paris
 RAASI – Revista de Arheologie, Antropologie și Studii Interdisciplinare, Institutul de Cercetări Bioarheologice și Etnoculturale, Republica Moldova
 Radiocarbon – An International Journal of Cosmogenic Isotope Research, Cambridge
 RCAN – Revista de Cercetări Arheologice și Numismatice, Muzeul Municipiului București
 RevBistr – Revista Bistriței. Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud, Bistrița
 RevMuz – Revista Muzeelor, București
 RGZM – Römisch-Germanisches Zentralmuseums Mainz, Mainz
 RIC – *The Roman Imperial Coinage*, Londra: I², *From 31 BC to AD 69*, 1984 (C. H. V. Sutherland); II, *Vespasian to Hadrian*, 1926 (H. Mattingly, E. A. Sydenham); II.1, *From AD 69-96. Vespasian to Domitian*, 2007 (I. A. Carradice, T.V. Buttrey); II.3, *From AD 117-138. Hadrian*, 2019 (R. A. Abdy, P. F. Mittag); III, *Antoninus Pius to Commodus*, 1930; IV.1, *Pertinax to Geta*, 1968 (H. Mattingly, E. A. Sydenham); IV.2, *Macrinus to Pupienus*, 1938; IV.3, *Gordian III – Uranius Antoninus*, 1949 (H. Mattingly, E. A. Sydenham, C. H. V. Sutherland); V.1, 1927 (reimprimat 1968; P. H. Webb); VII, *Constantine and Licinius A.D. 313-337*, 1966 (P. M. Bruun); VIII, *The Family of Constantine I A.D. 337-364*, 1981; X, *The Divided Empire and the Fall of the Western Parts A.D. 395-491*, 1994 (J. P. C. Kent)
 SAA – Studia Antiqua et Archaeologica, Iași
 Sargetia – Sargetia. Acta Musei Devensis. Buletinul Muzeului județean Hunedoara, Deva

SAV – Študijné zvesti Archeologicky ústav SAV, Nitra
Sci Rep – Scientific Reports
SCIV(A) – Studii și Cercetări de Istorie Veche (și Arheologie), București
SCN – Studii și Cercetări de Numismatică, București
Seleucia – Seleucia. Olban Excavations Series
SP – Studii de Preistorie, București
SprawArch – Sprawozdania Archeologiczne, Warsaw
SRMKA – Seramik Araştırmaları Dergisi, The Journal of Ceramic Research
StArchBrno – Studia Archaeologica Brunensia, Masaryk University, Brno
Starinar – Starinar. Arheološki institut Beograd
StComPitești – Studii și Comunicări, Seria Istorie, Muzeul Județean Argeș, Pitești
StudCom Satu Mare – Studii și comunicări Satu Mare
Studia Praehistorica – National Archaeological Institute with Museum of the Bulgarian Academy of Sciences
Syria – Syria. Archéologie, art et histoire. Institut Français du Proche-Orient
Terra Sebus – Terra Sebus. Acta Musei Sabesiensis, Anuarul Muzeului Municipal „Ioan Raica”, Sebeș
Th-D – Thraco-Dacica, București
Thracia – Thracia, Sofia
TIB – *Tabula Imperii Byzantini*, Wien
Transylvanian Review – Transylvanian Review. Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca
TÜBA-AR – TÜBA-AR Türkiye Bilimler Akademisi arkeoloji dergisi (TÜBA-AR Turkish Academy of Sciences Journal of Archeology)
UPA – Universitätsforschungen zur Prähistorischen Archäologie, Bonn
VAH – *Varia Archaeologica Hungarica* V. Redigit Csanád Bálint. Publicationes Instituti Archaeologici Academiae Scientiarum Hungaricae, Budapest
Varia Anatolica – *Varia Anatolica*. L'Institut Français d'Études Anatoliennes, Istanbul
Ziridava – Ziridava. Studia Archaeologica, Arad